

Hrvatski Glasnik

GLASILO HKD "NAPREDAK" - GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

GODINA XVIII

Broj 187/188

TUZLA, STUDENI/PROSINAC 2009. Cijena, 2 KM, 8 Kn

ISSN 1840-1260

Čestit Božić i sveto porođenje Isusovo!

Isus novorođeni Kralj,
koji je došao čovjeka otkupiti i spasiti,
te da u njemu zasja Njegova ljubav,
ispunio i vas u svim danima
vašega života radošću, mirom,
čvrstom vjerom i
nepokolebljivom nadom vječni život!

Svećenici tuzlanskog dekanata

BREŠKE
fra Franjo Martinović,
župnik

DRAGUNJA
vlč. Miroslav Karatović,
župnik

DRIJENČA
fra Marko Antić,
župnik

HUSINO
vlč. Marinko Mrkonjić,
župnik

LUKAVAC
preč. Pero Iljić,
župnik i dekan Tuzlanskog dekanata

MORANČANI
vlč. Jozo Batinić,
župnik

PAR SELO
vlč. Anto Stjepić,
župnik

ŠIKARA
fra Marko Lovrić,
župnik
fra Franjo Dalibor Martinović,
župni vikar

TUZLA
fra Zdravko Anđić,
župnik i gvardijan
Franjevačkog samostana
fra Mario Divković,
župni vikar
fra Josip Zvonimir Bošnjaković,
župni vikar
fra Martin Antunović,
direktor Opće gimnazije
pri KŠC „Sv. Franjo“,
upravitelj župe
Zvornik (Srebrenica)
fra Velimir Frgić

ŽIVINICE
vlč. Vlado Jagustin,
župnik
vlč. Anto Burić,
župni vikar

*Svim građanima
katoličke vjeroispovijesti
iskrene čestitke u povodu
nastupajućeg velikog
katoličkog praznika Božića!*

Dr. sc. Nada Mladina,
predsjedavajuća Općinskog vijeća Tuzla

Jasmin Imamović,
načelnik Općine Tuzla

*Svim katolicima
Tuzlanskoga kantona
sretan Božić uz iskrene želje
za mir i dobro!*

Amir Fazlić,
predsjedavajući Skupštine
TK

Mr. sc. Enes Mujić,
premijer Vlade TK

*Čestit Božić
i sretna Nova 2010. godina!*

Konzulat Republike Hrvatske
u BiH Tuzla!

*Sretan Božić
sa željom da ovaj blagdan
s vašim bližnjima
i prijateljima provedete
u radosti i veselju!*

Prof. dr. Džemo Tufekčić
rektor Univerziteta u Tuzli

*“Veselje ti navješćujem
puće kršćanski”*

*Čestit Božić
i sveto porođenje Isusovo
i blagoslovljena
Nova 2010. godina*

Učenici, djelatnici i Uprava
KŠC “Sv. Franjo” u Tuzli

*Slava Bogu na visini
i na zemlji mir ljudima
dobre volje*

*Čestit Božić!
Sretna i blagoslovljena
Nova 2010. godina*

Zbor “TUVENTUS SALINARUM”

“Narodi nam se Kralj nebeski”

*Neka vam Božić podari dane spokojstva, mira, zdravlja i izobilja.
Sretan i blagoslovljen Božić i sretna i uspješna Nova godina!*

Sestre Kćeri Božje ljubavi

Sestre Kćeri milosrđa

Glasilo HKD “Napredak”
Glavna podružnica Tuzla
List za kulturu i društvena pitanja

OSNIVAČ I IZDAVAČ:

HKD Napredak, Glavna podružnica Tuzla

ZA IZDAVAČA:

mr. sc. Nikola Čiča, predsjednik

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Ivica Kovačević

LEKTOR:

Renata Jukanović

REDAKCIJA:

Zdravko Anđić, Martin Antunović, Nikola Čiča,
Ivica Kovačević, Maja Nikolić, Miroslav Petrović,
Ankica Stjepić - Čosić

UREDNIK FOTOGRAFIJE:

Fra Martin Antunović

UNOS TEKSTA:

Kata Čajić

KONTAKT:

Kazan mahala 2/II, 75000 Tuzla
Tel/fax: 035/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

TEHNIČKA PRIPREMA, REPRO I ŠTAMPA:

“PrintCom” d.o.o. Grafički inženjering Tuzla

RAČUN:

1321-000-31085-2125
kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla
HKD “Napredak” Glavna podružnica Tuzla
- za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih glasila
u Republičkom komitetu za informacije
pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993.

List izlazi mjesečno
Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.

NASLOVNA STRANA
Đuro Seder, Otajstvo blizine

uvodna riječ

Dragi čitatelji,

Evo nas ponovno na stranicama Hrvatskoga Glasnika, posljednjeg u ovoj godini. Ovim dvobrojem obilježavamo naš sedamnaesti rođendan i ulazimo u osamnaestu godinu postojanja. Veliki je to događaj za nas u tuzlanskom *Napretku*. Pokazatelj je to rada i ustrajnosti. Nije bilo lako upustiti se u avanturu zvanu Hrvatski Glasnik. Teška su to vremena bila, ratna, kada je, slobodno možemo reći, čovjek čovjeku bio vuk. Ipak, našla se i okupila skupina odvažnih ljudi, ljudi s idejom, ali i snagom i odvažnošću da tu ideju realiziraju. U svome sedamnaestogodišnjem hodu, Glasnik se suočio i dan danas suočava s brojnim problemima i nedaćama, ali je do sada preko svega toga prelazio. Nadamo se da će tako biti i u buduću. Velik je broj ljudi, prijatelja, novinara, suradnika, Napretkovaca do sada dao svoj nesebičan doprinos u cijeloj ovoj priči. Mjesto je ovo i vrijeme da se zahvalimo svima njima, jer bez njih ova novina ne bi bila ista.

U proteklih mjesec dana tuzlanski je *Napredak* u suradnji sa Franjevačkim samostanom realizirao niz značajnih manifestacija. Prije svega treba istaknuti Međunarodni znanstveni simpozij organiziran povodom osamstote obljetnice nastanka Franjevačkoga reda. Dvodnevni Simpozij je na jednome mjestu okupio dvadesetak profesora znanosti iz BiH i inozemstva. Zbornik radova koji će nadamo se izaći iz tiska naredne godine, bit će vrijedan doprinos proučavanju povijesti Franjevačkoga reda, ali i povijesti općenito na tuzlanskom području.

Prve večeri Simpozija upriličena je izložba mladoga tuzlanskoga umjetnika Aleksandra Markovića, *Napretkova* stipendista i studenta završne godine Akademije likovnih umjetnosti na Širokome Brijegu.

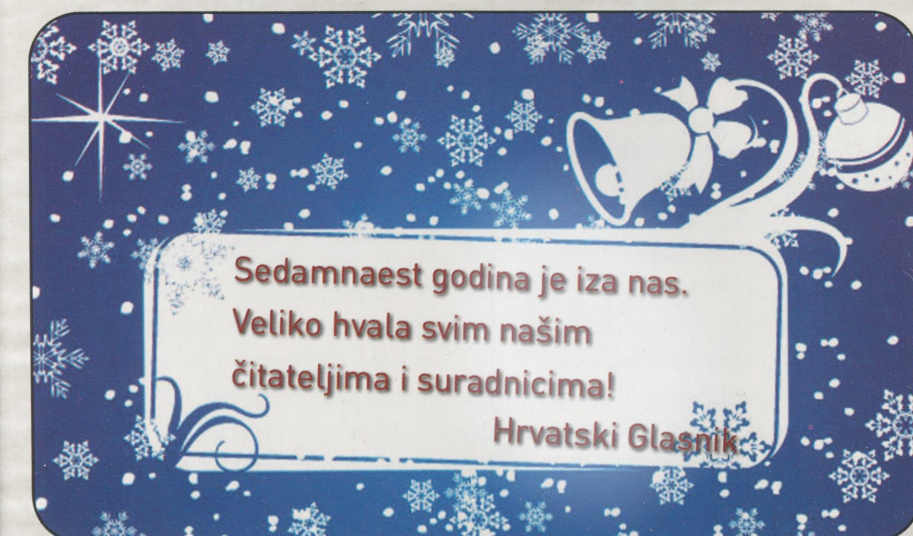
Uz Simpozij je organiziran i niz manifestacija koje su protekle u znaku ili pod geslom Božića. Spomenut ćemo večer izvornih folklornih skupina tuzlanskoga kraja gdje su se na jednome mjestu mogle vidjeti nošnje, pjesme, kola i igre tuzlanskih Hrvata, zatim predstavljanje Božićne mape, projekta Franjevačkog instituta za kulturu mira i naravno niz koncerata održanih u Tuzli, ali i u Lukavcu, Derventi i Srebreniku na kojima su sudjelovali *Napretkovi* tamburaši i „luventus Salinarum” zbor mladih pri Franjevačkom samostanu u Tuzli. O svim tim događanjima pronaći ćete detaljna izvješća na stranicama Glasnika.

Još se jedna godina primiće svome kraju. Svatko od nas će je pamtit i po lijepim i po manje lijepim stvarima. U narednome broju Glasnika ćemo se osvrnuti na proteklu godinu i rezimirati sve učinjeno u 2009. godini. Nova je godina prigoda svima nama za novi početak. Iskoristimo ju.

Čestit Božić i blagoslovljena Nova 2010. godina!

Svako vam dobro do narednoga broja!

I. K.

BOŽIČNA PORUKA KARDINALA PULJIĆA VRHBOSANSKOJ CRKVI

Ne bojte se! Nadite Kristov mir u svojim srcima

Draga braćo misnici, dragi redovnici i redovnice, draga braćo i sestre!

Prigodom slavlja Rođenja našega Isusa Krista dolazim s riječima koje odjekuju na svetoj Misi Polnočki iz Evanđelja po Luki. Želim s vama podijeliti radost Božića koju navještaju anđeli, hrabreći uplašene i noseći blagu vijest koja je izvor radost i nade.

Često puta nam mediji, kao i brojni glasovi javnosti, žele opteretiti radost Božića, misleći da je naša radost uz slavlje otajstva Božića utemeljena na političkoj situaciji i potrošačkom mentalitetu, koji u sebi ne nose poruku Rođenja Isusa Krista našeg Spasitelja. Ne dajmo se zabljesnuti materijalističkim svjetlima, jer srce otvaramo svjetlu koje dolazi iz Božićne štalice, te puni vjere i poniznosti polazimo tom otajstvu da mu se poklonimo te mu srce otvorimo. Utvrdimo svoju vjeru te otkrivamo smisao našeg života čitajući tu očitovanu Božju ljubav u rođenju Isusa Krista. To je izvor prave radosti vjere.

„Ne bojte se! Evo javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod. Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj, Krist Gospodin“ (Lk 2 10-11).

Prepoznavajući u rođenju Isusa Krista očitovanu i darovanu ljubav Očevu, želimo prepoznati sebe u tom dostojanstvu kao voljenu Božju djecu. Naše dostojanstvo izvire iz te Božje ljubavi koju Bog pokaza koliko čovjeka voli i koliko mu je stalo do čovjeka jer je i sam postao čovjekom kako bi kroz ljudsko trpljenje i kušnje čovjeku donio svjetlo i smisao hoda prema vječnoj pobjedi nad patnjom i smrću, te nad svakim zlom. Zato je ohrabrujuća poruka anđela „ne bojte se!“. U toj riječi otkrivamo snagu da se ne slo- mimo kroz sva obespravljenja ljudska, sva poniženja moćnika, svi strahovi nametani kroz medije, politiku, nepravde zakone, sva nijekanja jednakih prava i identiteta, naše kulture i naše povijesne baštine. Naše pouzdanje stavljamo u tu „očitanu“ i darovanu Božju ljubav u rođenje Isusa Krista, kojeg prihvaćamo kao svoga jedinog Spasitelja.

U ovoj godini u našoj Nadbiskupiji smo uzeli za pastoralni program MEMORIJA ZA SOLIDARNOST, svjesni da mi sami moramo čuvati pamćenje naše vjere ugrađenu u našu povijesnu kulturnu baštinu. Rođenjem Isus Krist je ušao u našu osobnu povijest i u povijest našeg hrvatskog naroda, kao i tolikih naroda koji su ga po krštenju prihvatili. Vjerom u Isusa smo gradili svoj povijesni hod i utkali duh evanđelja u našu kulturnu baštinu. Zato želimo čuvati naše kori-

jenje koje je izniklo iz Kristova rođenja. Zato se ponovo želimo prepoznati uz Božićne jaslce u onome što jesmo i što znači naš život s Kristom. Prihvaćajući danas tu radost rođenja Kristova, hrabro se suočavamo sa svim tamnim stranama svagdašnjice i iz vjere nosimo Božićno svjetlo u srcu i u našim susretima snagom solidarnosti jedni s drugima i jedni za druge. Vjerujem da će mnogi iz one divne čežnje za svojom grudom i za svojim zavičajem, a još više za svojim rodom i narodom doći na izvore svoga kršćanstva, tamo gdje su kršteni i rasli u vjeri. Obnoviti memoriju svoga pamćenja i svoga identiteta. Otkrit će mnogi svoju ljubav i sebe prepoznavati da su na toj grudi stasali kao ljudi zahvaćeni Kristom i njegovom blagom viješću.

Također, očekujemo da će mnogi se približiti svima onima od kojih su se udaljili iz raznih ljudskih krhkih motiva, te će kroz praštanje i pomirenje ponovo zaživjeti Božićna radost i kroz prihvaćanje danas očitovane Božje ljubavi u rođenju Isusa Krista. Neka upravo ta Kristova ljubav učini da se nitko ne osjeća osamljenim, zaboravljenim ili otuđenim. Isusova očitovana ljubav neka nas zbliži u svom zagrljaju Božanske ljubavi. Tako ćemo svjedočiti kršćansku solidarnost i time navještati koliko Bog čovjeka voli. To će nam biti izvor radost, jer se radost umnaža kada se drugima donosi radost.

Da bi ta očitovana Božja ljubav trajno živjela među nama i s nama, Krist je ostavio poslanje svojim učenicima da idu navještati njegovu Riječ. To se i danas ostvaruje preko svećenika čiju godinu

također cijela Katolička crkva slavi. Ta Isusova prisutnost upravo po svećenicima se i danas ostvaruje dok oni čine Euharistiju Isusovim darom i povjerenjem. Zahvaljujemo Bogu za taj divni dar po svećenicima da nam je Isus opet među nama i ponovo odjekuje poruka anđela: „Ne bojte se! Evo javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod. Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj, Krist Gospodin“ (Lk 2 10-11). U svakoj svetoj Misi ponovo je to divna Božićna stvarnost da je Isus među nama izvor snage i radosti. Izmolimo sebi svećenika po Božanskom Srcu, koji će nam trajno navještati radosnu vijest, činiti Isusa prisutnoga u žrtvi i hrani Euharistijskoj, ali i kroz sakrament opraštanja vraćati onaj Božićni mir kojeg anđeli navještaju ljudima dobre volje.

Upućujući ovogodišnju božićnu poruku želim je ponoviti kroz anđelove riječi „Ne bojte se!“ Nadite taj Kristov mir u svojim srcima i savjestima, vratite ga kroz međusobno pomirenje u naše obitelji, zajednice i međuljudske odnose. Slaveći Božić prihvatimo Božje povjerenje koje nam poklanja dolazeći kao malo Dijete među nas. Uzvratimo i mi svoje povjerenje u Boga prihvaćajući novorođenoga, te tu blagu vijest ugradimo u našu sadašnjost i javnost.

Dok budemo izicali Božićne želje i čestitke, neka nas to zbliži s Bogom i jedni s drugima. Neka naša solidarnost i zajedništvo bude svjedočanstvo i navještaj blage vijesti u sredinama gdje živimo. Neka to bude poruka svima da postojimo i ostajemo puni pouzdanja u Boga u svome identitetu i na svojim korijenima.

Zato upućujem iskrenu čestitku želeći čestit Božić prvo djeci, da im Mali Isus vrati djetinju radost u ovoj našoj stvarnosti. Upućujem Čestit Božić našim obiteljima da budu drago gnijezdo prihvaćanja života, škola vjere i toplo ognjište kršćanske ljubavi. Želim Čestit Božić svima onima koji trpe posljedice rata i bolesti, posljedice ljudske mržnje i obespravljenosti, da ih hrabri ta istina vjere da ih Bog ljubi i da ih On nije zaboravi i napustio. Čestit Božić svim odgovornima u društvu da u ime Isusova Rođenja znaju vrednovati svakog čovjeka i njegova prava na svojoj grudi i u svome kraju i zavičaju. Čestit Božić svima koji su slomljena srca i izgubljene nade, da je otkriju kao lijek srcu i duši u rođenju Isusa Krista.

Čestit Božić i na dobro vam došlo Isusovo porođenje te Vam donio izobilje blagoslova u Mladom 2010. ljetu. Uz čestitku i pozdrav želim vam svima obilje Božjeg blagoslova!

**Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup Vrhbosanski**

Riječki katedralni zbor "Cantores Sancti Viti" na Božićnom koncertu u Tuzli

Riječki katedralni zbor "Cantores Sancti Viti" je s dvadesetak pjesama oduševio tuzlansku publiku na tradicionalnom Božićnom koncertu koji organizira Franjevački samostan sv. Petra i Pavla Tuzla. Koncert je održan u subotu, 12. prosinca u BKC-u Tuzla, a uz Riječane, nastupio je i zbor mladih pri Franjevačkom samostanu u Tuzli "luventus salinarum".

Na repertoaru gostiju iz Rijeke našle su se tradicionalne hrvatske duhovne pjesme, te višeglasne duhovne pjesme europskih kompozitora na temu Božića. "Oče naš", "Zdravo Marijo", "Slavite Gospoda", "Veličaj", "Raduj se o Betleheme" samo su neke od pjesama koje je tijekom koncerta izveo zbor koji broji 50-tak članova uz pratnju orguljaša – sestre Regine Kristanić i Josipa Vidasa pod ravnanjem Ivana Načinovića. Zbor mladih "luventus salinarum" pod ravnanjem Zlatka Špoljarevića nastupio je u drugom dijelu koncerta te tom prigodom izveo tri pjesme: "Kyrie eleison", "Veselje ti navješćujem" te "U se vrijeme godišta". Pred sam kraj koncerta uslijedila su i prigodna obraćanja. mons. Ivo Slav Linić, rektor Katedrale "Sv. Vida" iz Rijeke nakon pozdrava, kazao je da Riječki katedralni zbor "Cantores Sancti Viti" prvi puta gostuje na prostoru Bosne i Hercegovine. Do suradnje je došlo na inicijativu članova zbora koji su podrijetlom iz Tuzle. Izrazio je zadovoljstvo zbog toga što je gostovanje baš u Tuzli koja slovi kao europski multikulturalni grad u koji su svi dobro došli.

Gostima kao i publici, a napose inicijatorima, pozdrave i zahvalnost uputio je i tuzlanski gvardijan, fra Zdravko Anđić. „Slaveći Božić neka ovo bude prilika da počnemo razumijevati svijet i gledati ga Božjim

očima, da ne možemo očekivati da će ga netko drugi mijenjati do onoga trenutka dok ga mi ne počnemo mijenjati jer i Bog je sišao među nas i tako počeo mijenjati svijet, pa i mi pokušajmo ući u sebe, tražiti Boga, a kad ga nađemo, onda ćemo početi mijenjati svijet i on će izgledati daleko ljepše, kao što i jeste“, kazao je tom prigodom fra Zdravko te svima koji slave Božić poželio čestit i blagoslovljen Božić i sveto Isusovo porođenje, a svima zajedno uputio čestitke povodom Nove 2010. godine. Koncert je završen tako što je publika stojeći zajedno sa sudionicima koncerta otpjevala pjesmu „Narodi nam se“.

Zbor „Cantores Sancti Viti“ je amaterski crkveni zbor iz Rijeke koji broji 50-tak članova i bilježi 50-tak godina postojanja i rada. Primarna mu je zadaća sudjelovanje na nedjeljnim misama u Riječkoj katedrali sv. Vida kao i na svim većim crkvenim slavljinama. Redovito održava samostalne koncerte diljem Hrvatske i u inozemstvu. Kao poseban, ističu nastup koji su imali pred papom Ivanom Pavlom II.

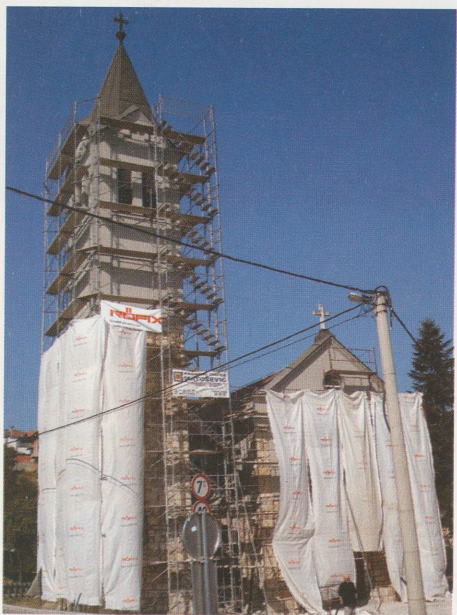
A. S. Ć.

GRADAČAČKI HRVATI ZAPOČELI PROJEKT IZGRADNJE DOMA GRADAČAC

Ideja stara 70 godina konačno će zaživjeti

Gradačaćki župnik vlč. Miroslav Agostini zajedno sa župnom zajednicom započeo je projekt izgradnje objekta koji bi odgovorio potrebama sadašnjeg vremena kao i svih hrvatskih i katoličkih društava koja su povezana sa župnom zajednicom. Riječ je o projektu izgradnje Doma Gradačac, površine 400 metara četvornih a koji bi bio izgrađen u dvorištu pored crkve Sv. Marka. Prema riječima župnika, ideja za izgradnju ovog objekta stara je oko 70 godina, no na žalost, za svo to vrijeme nije uspjela biti realizirana. Kada je prije 70. godina župa Gradačac organizirala Euharistijski dekanijški kongres, priredili su bogat program koji na

žalost nisu mogli realizirati jer je svečanost na otvorenom spriječila kiša. Kako u medijima tako i među ljudima od tada se počelo povlačiti pitanje izgradnje jedne dvorane u Gradačcu u kojoj će se moći održavati vjerski i kulturni događaji. Na žalost, vrijeme je prolazilo, ideja se prenosila s koljena na koljeno ali nikad nije realizirana te su brojni kulturni događaji, promocije, izložbe i druge manifestacije koje organizira Katolička crkva u Gradačcu u suradnji s hrvatskim kulturnim i sportskim društvima, uglavnom održavani u iznajmljenim prostorima a neki od njih nisu mogli ni biti upriličeni. Na sreću, sadašnja generacija vjernika i suradnika ove župne zajednice suglasna je da se krene u realizaciju projekta izgradnje objekta koji bi nosio ime Dom Gradačac. „Gradačaćka crkva i župna kuća su napravljene tako da je u njoj gotovo nemoguće ostvarivati ono bez čega današnja župna zajednica ne može, a to su različiti kulturni sadržaji, vjeronaučna pouka, prigodne priredbe povodom katoličkih blagdana, seminari, promocije, izložbe i slično. Zato je potreba za jednim ovakvim objektom uistinu velika. Na svu sreću veliki broj članova naše zajednice je zainteresiran za ovaj projekt i smatram da je sada najidealniji trenutak da ideja koja je stara oko 70 godina konačno zaživi“ – kaže Agostini.

Prostor Doma Gradačac će imati višestruku namjenu

Pored prostora za kulturne događaje, dvorana će prema idejnom rješenju arhitekta Petra Luše imati i prostor za službu medicinske pomoći, zatim dio koji bi bio uređen u knjižnicu što je s obzirom na činjenicu da župa trenutačno raspolaže s velikim brojem vrijednih knjiga i literature koja zbog neadekvatnog prostora propada, također od iznimne potrebe. S obzirom da je današnje vrijeme donijelo potrebu razvijanja dobrotvorne djelatnosti i humanosti, Dom će imati i dio namijenjen za karitativnu djelatnost. Planirana je i velika koncertna dvorana, dvorana koja će biti prikladna za svečanosti u povodu krštenja, krizme, vjenčanja... Također, planirano je i da jedan dio u Domu bude prilagođen za obavljanje kućne radinosti u čemu bi se posebna pozornost posvetila očuvanju starina te bi se mnogi od predmeta koji su nekada korišteni na ovim prostorima, ponovno mogli izrađivati te na taj način spasiti od zaborava. „Mnogo je razloga i motiva da krenemo u ostvarivanje ovog projekta kroz buduća vremena. Kroz ostvarivanje materijalnog dijela, potrebno je i duhovno osvjешćivanje jer bi i župljani i svi dobročinitelji koji se uključe u gradnju ovog objekta, bili povezani uz duhovne sadržaje i namjene radi čega se ova zgrada zapravo i gradi“ – kaže Agostini. Dom Gradačac bit će izgrađen u župnom dvorištu i svojim položajem i lokacijom u potpunosti će odgovarati potrebama i standardima modernog života. Za prvu fazu projekta koja podrazumijeva podizanje objekta, potrebno je osigurati 150.000 KM. Prema riječima župnika, do sada je prikupljeno 30.000 KM koje smatra dostatnim za izlivanje temelja. Postoji još dosta obećanja i zainteresiranost je na visokoj razini, te župnik vjeruje da će s početkom radova i broj dobročinitelja biti sve veći. „Računam i na pomoć naše župne zajednice jer se objekt pravi isključivo radi naših ljudi a izgledna je i pomoć naših kulturnih društava koja djeluju na području Gradačca, prije svega HKD „Napredak“ Gradačac koje nema svoj prostor i kome će ovaj objekt biti od velike koristi.“ Osim Hrvata katolika, župnik Agostini napominje da će prostor moći koristiti i ostali Gradačaćani. Izgradnjom Doma Gradačac, planira se i proširenje dosadašnjih aktivnosti te organiziranja mnogih drugih koje do sada zbog neadekvatnih prostora, nisu bile izvodive. Početak radova planiran je za kraj jeseni, no s obzirom da se približava zimska sezona, većina radova planirana je za naredno proljeće. „Svi mi koji se okupljamo oko ove župne zajednice smo suglasni da je izgradnja Doma Gradačac opravdana. Upravo zato, sumnji nema mjesta da projekt neće uspjeti. Nemamo namjeru graditi objekt na brzinu, bitno je da započnemo radove, a kad se nešto započne, mora i da se dovrši“ – kaže Agostini te dodaje kako će o drugoj fazi koja podrazumijeva vanjsko

i unutarnje uređenje, razmišljati kada za nju dođe vrijeme.

Crkva Sv. Marka uskoro će dobiti izvorni oblik crkve od kamena

Nije bez razloga gradačaćki župnik ovoliko optimističan. Da je to tako potvrđuje primjer dosadašnje uključenosti župne zajednice u realizaciju projekata izgradnje i obnove. Jedan od njih, obnova crkve Sv. Marka koji je trenutačno u tijeku, zapravo su i pokrenuli

župljani iz Ledenica Donjih, mjesta koje pripada ovoj župi. Njih par je odlučilo snositi kompletne troškove vanjskog uređenja crkve. Od nakane nisu odustali ni kada je u pola posla zbog nepredviđenih okolnosti došlo do znatnog povećanja potrebnih sredstava. Naime, crkva Sv. Marka u Gradačcu sagrađena je 1889. godine. Do sada je više puta obnovljena, a kako je na crkvi bila fasada, ni župnik ni župljani nisu znali od kojeg je materijala napravljena. Arhitekta Lušo otkrio je da se ispod fasade nalazi kamen te naložio da se što veći dio tog kamena otkrije kako bi se crkvi vratio njen prvotni izgled crkve od kamena. „Nadamo se da će crkva dobivajući novo izvorno ruho, zasjati jednim posebnim sjajem. Obnova ove crkve kao i svi objekti koje namjeravamo graditi donijet će jednu obnoviteljsku korist, zapravo bit će poticaj da se ova crkva i ovaj prostor još više voli a ta se ljubav pokazuje kroz posjet crkvi. Crkva nije spomenik niti muzej. Ona je objekt koji se posjećuje, u službi je žive zajednice i to je njezina posebna uloga i veličina“ – kaže je župnik Agostini. Vanjska obnova crkve trebala bi biti dovršena do kraja ove godine nakon čega će se započeti i njezino unutarnje uređenje. Usporedo s radovima na izgradnji Doma Gradačac, predviđeno je i uređenje župnog dvorišta, parkinga, te modernog prilaza crkvi s prometnice pored koje se nalazi. Župa Gradačac broji 320 vjernika od čega njih 150 živi u Gradačcu a ostali u okolnim mjestima. Iako mali brojem, Hrvati ovih krajeva su poznati po čuvanju i njegovanju tradicije i običaja te su često organizatori smotri folklora, promocija narodnih običaja, starih hrvatskih nošnji, tradicionalnih pjesama i instrumenata i sl.

Ankica Stjepić Čosić

LJUBAV, POŠTENJE I RAD NAJBOLJE GOVORE O IMENU

Čovjek koji je zasigurno velikim dijelom zadužio Tuzlu, ali i BiH je Gradimir Kreitmayer poznati arhitekt. On je za svog radnog vijeka modernizirao Tuzlu, preporučio je svojim idejnim interijerima koji kao takvi i danas žive. Njegovi projekti su među najpoznatijima u Tuzli. Primjerice zgrada Tuzlanske banke, naselje Zlokovac, Centrotekstil na Slatini. Jedan od tek otvorenih objekata zgrada Plave bolnice koja djeluje pri UKC Tuzla djelo je Gradimira Kreitmayera. Projektirao je i izvan Tuzle, ali i izvan BiH, primjerice neke od njegovih građevina i danas su žive u susjednim zemljama. No, nije se samo isticao kao arhitekt, već i kao sportaš, ali i kao glazbenik. Gradimir Kreitmayer ostavio je vječni zalag gradu na zrn soli.

Obitelj Gradimira Kreitmayera

Rođen je 1938. godine i treće je dijete u obitelji Kreitmayer od njih sedmero. Osnovnu školu završio je u Tuzli kod časnih sestara u Klosteru i tadašnjoj Osnovnoj školi Albina Herljevića. Gimnaziju također završava u Tuzli, a Arhitektonski fakultet u Sarajevu 1964. godine. Iste godine počinje raditi u Sarajevu, a nedugo zatim odlazi u vojsku, nakon čega se vraća u Tuzlu i zasniva obitelj. On i njegova supruga danas su ponosni roditelji sina i kćerke koji su uspješni poslovni ljudi. S radošću ističu da su baka i djed. „Obiteljska idila oduvijek se isticala u ovoj velikoj obitelji“, priča supruga Gradimira Kreitmayera gospođa Melika Kreitmayer poznata liječnica. Posebne radosti za obiteljskim stolom prisutne su u vrijeme blagdana. Gospođa Kreitmayer kaže da posebno voli Božić, jer baš tada za obiteljskim stolom ih zna biti dvadesetak što za nju i njezinog supruga čini posebno zadovoljstvo. „Radujem se kada mi dođu djeca i unučad. To su za mene posebni trenuci. Svakome od njih sam komponirao po jednu pjesmu. Nikada ništa nisam pisao osim ljubavnih pisama svojoj supruzi, a do sada sam napisao mnogo tekstova“, priča gospodin Kreitmayer.

Povijesna priča obitelji Kreitmayer

Ime obitelji Kreitmayer poznato je nadaleko, ne samo u Tuzli već u cijeloj zemlji, a porijeklo vuku iz Bavorske. Pradjed Gradimira Kreitmayera dolazi u Bosnu gdje i ostaje. Obitelj Kreitmayer u Bosni je već od samog početka XX. stoljeća. Otac Gradimira Kreitmayera, Rado, bio je u to vrijeme, početkom devedesetih, bankovni činovnik. U obitelji Kreitmayer svako od sedmero djece pohađalo je redovite škole, ali i Glazbenu školu. Nezaobilazno je ime Vinka Kreitmayera, Gradimirovog brata koji je u svoje vrijeme krasio glazbenu scenu.

Govoreći o svom arhitektonskom djelovanju Gradimir Kreitmayer kaže da niti jedan objekt na kojem je radio nikada ne bi mogao izdvojiti od onog drugog. „Ja sam u svakom objektu do kraja. Niti jedan ne bih mogao izdvojiti. Osjećam ih kao svoje dijete. Sve što sam radio, radio sam sa srcem i voljom. Ullazio sam uvijek u suštinu problema. Doškolovavao sam se i često odlazio na sajmove u zapadne zemlje i učio, priča Gradimir Kreitmayer.

Najviše je volio jazz

Gradimir Kreitmayer bio je među prvim generacijama koja je pohađala Glazbenu školu u Tuzli. Iako je bio sportaš i trenirao tenis i košarku voli reći da zbog žuljeva na rukama nikada nije mogao tako dobro svirati kao njegove kolege, ali se trudio i volio glazbu od koje je zaradio prve novce. „Ljubav mi je bila jazz. Imao sam jednog prijatelja koji se družio s glazbenicima, iz tadašnjeg poznatog Big benda iz Beograda. Donosio je najbolju glazbu koju smo skidali i sami harmonizirali. Išli bismo i u kino kada bi bili glazbeni filmovi. Moja supruga zna da sam ja svaki puta kada bih čuo nešto novo trčao kući i zapisivao note kako bismo navečer baš to svirali na igraču“, priča Grado Kreitmayer o svom glazbenom opusu. On i danas uživa upravo u jazzu, a slike iz mladosti kada je sa svojim prijateljima svirao u jednom od najpoznatijih tuzlanskih orkestara i danas su žive. I kod brojnih Tuzlaka je živo sjećanje na veliki jazz orkestar u kojem je Gradimir Kreitmayer svirao klavir.

Sport je bila neizostavna ljubav

Ime Gradimira Kreitmayera duboko je zapamćeno i u Košarkaškom klubu Jedinstvo u kojem je igrao dugi niz godina. U vrijeme kada je Gradimir Kreitmayer igrao za Jedinstvo ovaj klub je bio najbolji u BiH, postizao je zavidne rezultate ne samo na domaćim natjecanjima već i na međunarodnim. „Posebno mi se urezalo u sjećanje kada smo jedne godine pobijedili najbolju ekipu Jugoslavije Crvenu zvezdu. I sada se sjećam tog fazonnog rezultata 41:40. Sjećam se da sam kada smo igrali protiv Zagrebačke Olimpije čuvao Mirka Novosela, poznatog hrvatskog košarkaša, a kasnije najtrofejnijeg izbornika. Također, na jednoj od utakmica čuvao sam najpoznatijeg košarkaša iz bivše Jugoslavije pokojnog Radivoja Koraća. Svima je davao po 40 koševa, meni je dao 16. To je meni tada bilo nešto veliko“, kaže Kreitmayer.

Kreitmayeri i HKD „Napredak“

Rado Kreitmayer, otac Gradimira Kreitmayera bio je duboko vezan za HKD „Napredak“ u Tuzli. „Znam da je moj otac svu dokumentaciju Napertka kada su partizani uništavali kulturna i umjetnička društva s nacionalnim predznakom, sačuvao i pohranio u Kraljevu Sutjesku. Želio je to skloniti da se ne uništi“, kaže Kreitmayer. Gradimir Kreitmayer kaže da je veoma značajno to što je Napredak ponovno vraćen na ove prostore. „To je institucija

koja drži jednu kulturnu razinu i upravo Napredak je bio domaćin brojnim poznatim glazbenicima i umjetnicima. Bilo je tu veoma značajnih manifestacija. Prisjećam se procesije za cvjetnu nedjelju, ta slika iz mladosti mi je i danas pred očima. Napredak je bio oduvijek nešto veliko“, smatra gospodin Grado.

Riječ dvije uz kavu...

Sjećanje na neka davna prošla vremena još je živo u očima Gradimira Kreitmayera. Ljudi su tada bili puni entuzijazma. On misli da niti jedan grad nije pružao ono što je pružala Tuzla. Ideje vodilje koje su Gradimira Kreitmayera ispunjavale kroz život ticale su se osnovnih ljudskih vrijednosti – od poštenja do ljubavi. „Uvijek sam se držao one očeve da sve što ne želim da drugi čini meni da ni ja ne činim drugomu. Ja sam drugima uvijek nastojao pomagati“, priča Kreitmayer. Kao veoma uspješan student sam je zarađivao za svoje studije radeći pri studentskim servisima, a uz sve to školovao je još trojicu braće. „Ja sam se toliko trudio da zaradim i da nešto mogu doprinijeti svojoj obitelji. Sjećam se kada sam u Sarajevu kao student radio kako bi zaradio novac i donio obitelji. Vratio sam se jedne prilike u Tuzlu i dobro se sjećam da me mati budila baš rano ujutro kada su rudari išli na posao. Odmah me pitala jesam li što zaradio, a ja sam sav ponosan iz hlače izvadio novac i dao joj“, prisjeća se Grado tih za njega važnih uspomena. Smatra da je ljubav najvažnija i da i danas svaki dan moli Boga za svoju suprugu. „Samo molim Boga da mi čuva moje zlato“, kaže nam gospodin Kreitmayer i otkriva svoju još uvijek veoma živu romantičnu dimenziju.

Pred kraj našeg razgovora u obitelji Kreitmayer, gospođa Melika ističe kako je sretna što je postala članom obitelji Kreitmayer, kako je iz ove obitelji naučila puno toga i nastojala očuvati blagost i ljubav koju su oni imali. Stoga se i ona danas zajedno sa svojim suprugom Gradimirom prisjeća nekih davnih vremena u kojima su bile važne jedino osnovne ljudske vrijednosti. Poštivalo se svakoga i nikada se nije gledalo tko kome pripada. Da bi se čovjek ponovno vratio istinskim životnim vrednotama i prestao biti turoban ovo dvoje dragih ljudi kažu da ih od toga može dovesti jedino ljubav, poštenje i rad. Upravo je to vodilo do brojnih uspjeha Gradimira i Meliku Kreitmayer.

Maja Nikolić

RAZGOVOR SA PROF. DR. MIROSLAVOM PETROVIĆEM

Obitelj i vjera - neiscrpní izvori energije

HG: Gospodine Petroviću, u zadnjih petnaestak godina uspjeli ste načiniti značajan i dubok trag u društvenom životu tuzlanskih Hrvata i općenito grada Tuzle. U tom Vašem djelovanju u posljednjih nekoliko godina pokušava vas zaustaviti bolest. Na samome početku, naše će čitatelje prije svega zanimati kako ste danas?

PETROVIĆ: Hvala lijepa na pitanju! Moja obitelj i ja kroz moju bolest pamtim i puno gorih i težih dana nego što je to trenutačno. Kada je bolje, kao što je to ovih dana, radujemo se i molimo dragog Boga da ih

bude što je moguće više. U mom životu, u protekle dvije godine promijenilo se dosta toga. Danas sam u najvećoj mjeri vezan za kuću, ali u šali često znam reći: *Da sam atletičar, propala bi mi karijera*. Na svu sreću, posao za koji sam educiran u velikoj mjeri je vezan za računar, što mi u ovom slučaju uveliko olakšava obavljanje mojih osnovnih radnih aktivnosti. Prijatelji me nisu zaboravili, a u zadnje vrijeme, na demo se negdje i izvan kuće.

HG: Lijepa je to vijest. Namjerno sam gore rekao pokušava, jer ja, a i drugi ljudi koji su s

Vama češće u kontaktu pouzdano znamo da Vi i dan danas radite i djelujete. Prošle je godine iz tiska izašla jedna Vaša knjiga, udžbenik za RGGF, a možemo i našim čitateljima otkriti da su još neki projekti u tijeku.

PETROVIĆ: Uglavnom su to projekti koji su vezani za moj angažman na Univerzitetu, naravno u onoj mjeri koliko mi moje trenutačno zdravstveno stanje to dozvoljava. Zahvaljujući razumijevanju menadžmenta RGGF-a kao i kolega sa moje Katedre, od ove akademske godine ponovno sam angažiran u izvođenju nastavnog procesa. Naravno predavanja i interakciju sa studentima obavljam korištenjem suvremenih tehnika on-line nastave. Mentor sam dvojici polaznika poslijediplomskog studija pri izradi njihovih magistarskih radnji. Redovito pišem i objavljujem radove na stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu. Rukopis moje nove knjige je prošao cjelokupnu proceduru univezitetske komisije za izdavaštvo. Knjiga je spremna za tisak i trenutačno sam u fazi zatvaranja financijske konstrukcije. Točnije tražim sponzore koji će sponzorirati njeno tiskanje. Naime, uslijed nepostojanja fonda za izdavaštvo pri Sveučilištu u Tuzli, primoran sam, kao i druge kolege, na ovaj način pokušati osigurati neophodna financijska sredstva za tiskanje moje knjige. Kao suradnik angažiran sam u izradi nekoliko znanstveno istraživačkih projekata. Također sam uključen u projekt izrade Monografije „Deset godina Likovne kolonije Breške“. Otprilike kao i ranije, puno poslova i projekata, samo što se njihova realizacija odvija u dosta, dosta izmjenjenim okolnostima. Volje, motiva i energije za rad ne nedostaje, samo da zdravlje posluži.

HG: Oduvijek Vas je u Vašem djelovanju krasila izuzetna energija i predanost. Naredno i logično pitanje koje Vam moram postaviti jest gdje crpíte toliku snagu unatoč situaciji u kojoj se nalazite?

PETROVIĆ: Kao i prije, tako i danas, moja obitelj je glavni generator koji mi daje snagu i energiju u životu. Istina je da situacija u kojoj se trenutačno nalazim, nije ni malo jednostavna, ali uz pomoć moje obitelji i vjere u dragog Boga, nekako već uspijevam obavljati većinu stvari kao i prije. Naravno, ima tu i moje upornosti, želje za radom. Sve dok nešto radiš, dok stvaraš, to je znak da si živ. I što je jako važno i što ne smijem zaboraviti, to su moji prijatelji, prijatelji koji me nisu zaboravili, koji su tu sa mnom i kad mi je najteže. Oni su tu, malo me podrže, jednostavno daju mi snagu za borbu s bolešću.

HG: Kada sam spomenuo da ste u značajnoj mjeri obilježili društveni život ovoga prostora, uz Vaš angažman na Rudarsko – geološkom fakultetu podrazumijevao sam i Vaš rad u HKD „Napredak“ Tuzla. Bili ste dugogodišnji predsjednik Društva, a danas ste dopredsjednik. Kako ste se našli i pronašli u Napretku?

PETROVIĆ: Po raspuštanju 115. HVO brigade „Zrinski“ ušao sam u Upravni odbor Društva „Hrvatski dom“ u kojem sam obnašao dužnost dopredsjednika Upravnog odbora. Na godišnjoj skupštini HKD „Napredak“, koncem veljače 1996. izabran sam za Predsjednika društva. Bile su to godine poraća u kojima nam je nedostajalo svega izuzev domoljublja i entuzijazma. Koliko god to danas apsurdno zvučalo, domoljublje i entuzijazam, bili su najčešće naši glavni, i vrlo često jedini aduti. Naravno, pamtim i bolje dane, ali nedostatak kvalitetnog prostora za rad i kronična besparica bili su vjerni pratitelji svih dosadašnjih *Napretkovih* Uprava pa tako i ove aktualne. Danas, kao dopredsjednik društva, u vremenu sveopće recesije, između ostalog, prenosim i neka svoja iskustva iz tih dana.

HG: Teško je sada govoriti o svim Napretkovim projektima, manifestacijama, ljudima i zgodama u proteklih desetljeće i pol. Iz svega onoga što je napravljeno, što biste vi izdvojili?

PETROVIĆ: U proteklih petnaest godina mi smo imali blizu 300 manifestacija. Pri tome mislim na raznorazne koncerte, izložbe, promocije, predstavljanje knjiga, okrugle stolove, simpozije, kazališne predstave. Kad se sve pogleda izdvojiti nešto posebno jako je teško. Ne bi smjeli nikako zaboraviti prve *Napretkove* aktivnosti kao što je Tamburaški orkestar, kao što je Pjevački zbor. Međutim, posebno bih izdvojio dva projekta koja žive, a to je Hrvatski Glasnik i to je Likovna kolonija „Breške“. Mislim da ta dva projekta zaslužuju posebno mjesto, ali isto tako rado se uvijek prisjetim te 1995. godine kada smo otvarali renovirani prostor *Hrvatskog doma*, ili 2005. godine i obilježavanja stoljetnice *Napretka*. Treća stvar koju bih posebno izdvojio vezana je za 2006. godinu i otvaranje restaurirane Galerije „Kristian Kreković“.

HG: Značajni rezultati koje je tuzlanska podružnica ostvarila unutar velike Napretkove obitelji prepoznati su i od Središnjice pa je naša podružnica prije nekoliko godina dobila status Glavne podružnice. Veliko je to priznanje ne samo za tuzlanski Napredak, već i za Vas kao njegovog tadašnjeg predsjednika.

PETROVIĆ: Podsjetit ću, posebno naše mlade čitatelje, da je ukinućem HKD „Napredak“, 1949. godine, sve što je bilo vezano za rad ovog Društva na određen način postalo tabu-temom. O HKD „Napredak“, sljedećih 40 godina niti se piše niti govori, pa čak ni u negativnom kontekstu. Prijetila je opasnost da prašina zaborava prekrije sve ono što je u protekle 44 godine Društvo uradilo za dobrobit bosanskohercegovačkog čovjeka. Na svu sreću neki novi vjetrovi koji su te 1990. godine zapuhali na prostorima BiH skinuli su prašinu zaborava sa HKD „Napredak“. U najtežim ratnim godinama, moji prethodnici, g. Veno Jerković i gosp. Zlata Musić uradili su jako puno da HKD „Napredak“ ponovno zauzme svoje mjesto na kulturnoj sceni našeg grada. Meni i mojim suradnicima pripala je teška i zahtjevna zadaća da u godinama poraća nastavimo širiti i jačati *Napretkovu* svijetlu ideju. Tre-

balo je ljude, posebice mlade, na neki način ponovno educirati što je to *Napredak* i jednostavno približiti *Napredak* novim generacijama. Priznanje za ovaj naš rad uslijedilo je 2006. godine kada je od strane Središnje Uprave, naša Podružnica dobila status Glavne. U stoljetnoj povijesti ovog Društva, bio je to prvi slučaj da neka Podružnica, izuzev onih u Zagrebu i Mostaru, dobije status Glavne Podružnice. Veliko je to priznanje za sve one koji su na bilo koji način sudjelovali u obnovi i poslijeratnom radu HKD „Napredak“, pa samim time, i za mene kao tadašnjeg predsjednika. Što smo, koliko i koliko kvalitetno uradili u tom razdoblju, teško je reći. Ocjenu o našem radu prepuštam sudu javnosti i generacijama koje dolaze. Ovdje moram spomenuti ulogu Franjevačkog samostana u Tuzli, koji je bio i ostao glavni oslonac *Napretka*. Tih šesnaest godina, odnosno sada već osamnaest, možemo podijeliti u tri razdoblja. Prvo 1990./91. neposredno pred početak rata i obnovu rada *Napretka* kada Samostan i tadašnji gvardijan fra Josip Bošnjaković daju velik doprinos u obnovi, zatim drugi period u godinama rata i poraća kada Samostan na čelu sa fra Petrom Matanovićem igra veliku ulogu u radu *Napretka* i naravno posljednji, mirodopske godine kada se ta plodna suradnja nastavlja sa gvardijanom fra Zdravkom Anđićem. Bilo bi to sve teško napraviti i bez pomoći grada, odnosno Općine Tuzla i Županije, točnije županijskog ministarstva jer su oni prepoznali značaj i ulogu HKD „Napredak“ tako da smo u njima imali stalnu podršku za neke naše projekte. Dobivanje statusa Glavne podružnice veliko je priznanje, ali i obveza generacijama koje dolaze da rad *Napretka* podignu na još veću razinu.

HG: U svemu što ste radili imali ste vjernog suradnika i pomagača u liku gospodina Jurja Novosela. Koliki je gubitak za Napredak bila njegova smrt?

PETROVIĆ: Slobodno mogu reći da sam imao tu sreću i privilegiju da sam više od petnaest godina surađivao s pokojnim gospodinom Jurajem Novoselom. Svi mi koji smo bili u svakodnevnom kontaktu s njim, mogli smo puno toga naučiti, ne samo na poslovnom planu, nego i o životu uopće. Njegova smrt, njegov odlazak, veliki je gubitak za *Napredak*, ali i za sve nas koji smo ga poznavali i imali čast surađivati s njim.

HG: Nakon Vaše bolesti i Jurekove smrti mnogi su se uplašili za rad Napretka. Je li i kod Vas bilo straha?

PETROVIĆ: Straha nije bilo ni najmanje. Da sam, zajedno sa Jurajem, bio u pravu kada smo ovoj mladoj ekipi, koja je sada na čelu Društva, ukazali povjerenje, potvrđuje se sada u ovim teškim recesijskim vremenima. Svi *Napretkovi* projekti, koji su već ranije započeti, nastavili su i dalje raditi. Naravno, isti su doživjeli određene modifikacije sukladno novonastalim uvjetima. Hrvatski Glasnik, novina koja je specifična po mnogo čemu, i pored svih financijskih poteškoća, uz problem malog broja novinara i niz drugih problema koji ga prate još od samih početaka i dalje izlazi. Nažalost u ovoj godini, ne kao mjesecnik, nego nešto

rjeđe. Razlog je opće poznat, nedostatak financijskih sredstava. Nadam se da će u godini koja je pred nama, Hrvatski Glasnik biti puno kvalitetniji i da će češće izlaziti iz tiska. Kada je Likovna kolonija u pitanju, ove smo godine održali desetu po redu i ono što me raduje i veseli jeste činjenica da su prisutni novi mladi umjetnici. Likovna kolonija više nije samo mjesto okupljanja slikara i nastajanja novih umjetnina ona je pokrenula jedan novi proces, proces generiranja mladih umjetnika. Prisjećam se 2003. godine, tada mlada akademska slikarica, Marina Trogrlić je došla na Likovnu koloniju, ostala u Katoličkom školskom centru, u međuvremenu izvela je Aleksandra Markovića kao učenika koji evo sada završava Akademiju, sudjeluje na dvije zadnje Likovne kolonije, a nedavno smo imali i njegovu izložbu. Iskreno se nadam da mladi gosp. Marković neće biti zadnji u tom nizu. Što se tiče rada Tamburaškog orkestra, moramo se podsjetiti da je isti dugo godina bio najprepoznatljiviji znak HKD „Napredak“. Nakon svih uspona i padova, prouzročenih smjenom generacija, Tamburaški orkestar se konsolidirao i na pravom je putu da ponovno postane udama *Napretkove* sekcija. Siguran sam da će ova mlada ekipa u sljedećoj godini, bez obzira koliko god ona bude teška, uspjeti realizirati većinu programskih ciljeva.

HG: Kako vidite budućnost, ne samo tuzlanskog, već i Napretka u cjelini?

PETROVIĆ: *Napredak* je upravo u najvećoj kataklizmi ovoga rata pokazao da se rat i agresija savladavaju borbom za prave nacionalne i kulturne vrijednosti. HKD „Napredak“ je možda najbolji primjer u ovoj napačenoj Bosni da se samo ustrajnim radom, međusobnim uvažavanjem i ljubavlju prema svome narodu i sveukupnoj društvenoj zajednici može graditi svijetlija budućnost Bosne i Hercegovine. Budućnost u kojoj će se poštovati i njegovati nacionalne vrijednosti svakog naroda, ali istovremeno i stoljetna tradicija zajedničkog života na prostorima BiH. Danas 14 godina nakon rata, u znatno izmijenjenim okolnostima, HKD „Napredak“ nastavlja svoju misiju. Tuzlanski *Napredak* je prepoznatljiv po svojim projektima. Letvica kvaliteta, već odavno, postavljena je dosta visoko. Siguran sam da će tuzlanski *Napredak* i u budućnosti zadržati ovako visoku razinu svojih projekata. *Napredak* je jedna velika obitelj koja okuplja Hrvate od Sarajeva, do Chicaga. Obitelj koja mora biti spremna odgovoriti i na mnoge izazove koje sa sobom nosi svjetska globalizacija. Ukupno 75 podružnica diljem svijeta garant su *Napretkove* opstojnosti i svijetle budućnosti.

HG: Gospodine Petroviću hvala Vam na ovome razgovoru. Na samome kraju želite li još nešto poručiti našim čitateljima?

PETROVIĆ: Svim čitateljima HG želim čestitati nastupajuće Božićne blagdane i zaželjati sretnu i uspješnu Novu 2010. godinu. Ujedno želim se zahvaliti svima koji su u ovim teškim vremenima bili uz moju obitelj i mene.

Razgovarao: Ivica Kovačević

Miroslav Petrović je rođen 1962. u Tuzli, oženjen je, otac dvoje djece. Rudarski je fakultet završio u Tuzli 1989. godine. Magistrirao je 1994., a doktorirao 1999. godine na Rudarsko-geološkom građevinskom fakultetu u Tuzli. Specijalizaciju je obavio na Rudarskoj akademiji u Freibergu u Njemačkoj 1996. godine. Trenutačno radi u zvanju izvanrednog profesora. Šef je katedre za pripremu i ispitivanje mineralnih sirovina i materijala. Do danas je objavio 54 znanstvena i stručna rada, sudjelovao je u izradi blizu 20 projekata i studija, napisao dva univerzitetska udžbenika, tri skripte za potrebe studenata Rudarsko-geološkog građevinskog fakulteta. Mentor je pri izradi niza magistarskih radova. Bio je dugogodišnji predsjednik HKD „Napredak“ Tuzla od 1996. do 2009., te član Središnje uprave HKD „Napredak“ u periodu od 2005. do 2008. godine. Od 1994. do 2004. član je Upravnog odbora Društva „Hrvatski dom“, a od 2001. do 2004. član predsjedništva Matice hrvatske Tuzla. Obnašao je dužnost ministra u ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta u Vladi Tuzlanskog kantona 1999. - 2000. godine. Dobitnik je više nagrada i priznanja među kojima i Tuzlanske plakete.

800 GODINA FRANJEVAČKOG REDA: IZ POVIJESTI FRANJEVACA BOSNE SREBRENE

Od početka Bečkog rata do konačne podjele Provincije Bosne Srebrene (1683. -1757.)

Nastavak iz prošloga broja

Uporedo s odjeljivanjem dalmatinskog dijela Provincije došlo je i do osnivanja tzv. apostolskog vikarijata. Apostolski ovdje znači papinski, a vikar označava zamjenika ili namjesnika; prema tome, pod apostolskim vikarijatom misli se služba papinskog namjesnika.

Zašto je bilo potrebno uspostavljati takvu službu?

Sv. stolica je imala velike muke pri postavljanju biskupa u Bosni zbog toga što su austrijski vladari (koji su u svojoj osobi predstavljali i ugarske kraljeve) tvrdili da imaju stečeno pravo predlagati kandidate za biskupe u Bosni. Sv. stolica nije bila s tim sporazumna jer su u Bosni zbog izvanjskih okolnosti nastupile izvanredne prilike pa je ona sada predstavljala izuzetno područje, koje potpada neposredno pod vrhovnu upravu Crkve. Ipak, Sv. stolica nije htjela prostim odbijanjem njegova zahtjeva ozlojediti austrijskog vladara, na čiju je suradnju inače morala računati. Da izbjegne direktan sukob i suvišan spor, ona više nije htjela postavljati redovitog biskupa za ovo područje pod naslovom bosanskog biskupa, jer je taj naziv nosio onaj biskup koji je stolovao u Đakovu. Umjesto toga dala je za Bosnu biskupa koji je nosio naslov neke ugasle biskupije (redovno negdje na istoku) i

Šteta je što se u Rimu već ranije nisu dosjetili ovom rješenju, jer je Bosna do 1735. već više od pedeset godina bila bez biskupa koji bi stvarno u nju zavirio. Biskupi koje su austrijski carevi predlagali i ponekad progurali za Bosnu, katkad nisu znali ni našeg jezika (bili su Mađari) i nisu ni nogom stupili preko Save. Vjerojatno su u Rimu očekivali da će i Bosna, kao i Slavonija, biti tih godina oslobođena, a onda bi trebalo drukčije riješiti i ovu stvar.

Svi su apostolski vikari (od 1735. do 1881) bili franjevci. To je bilo potrebno, ne samo zato jer su jedino oni poznavali prilike, nego i zato što su apostolski vikari bili posve upućeni na Bosansku franjevačku pro-

apostolskog vikarijata knji njihovo biskupijsko područje. Splitski je biskup tvrdio da pod njegovu vlast spada Livno, Grahovo i Glamoč, a makarski je protezao svoje pravo na određena područja Hercegovine te na Duvno i Ramu. Kongregacija za širenje vjere riješila je spor tako da je ponovno potvrdila da čitavo bosansko područje pod turskom vlašću – osim trebinjske biskupije – potpada pod upravu apostolskog vikara.

I franjevci u odijeljenim dijelovima Bosanske provincije (u Dalmaciji i Prekosavlju) imali su muke sa svojim biskupima, jer su im oni sada, nakon što je prestala opasnost od Turaka, osporavali pravo na župe. Neki prepošt sv. Petra tjerao je franjevce uz pomoć oružnika sa župe i bio čak zabranio uz prijetnju globom od četiri vola da nitko ne smije primiti franjevca ili mu dati milostinju. Zanimljivo je da su u obranu franjevačkog dušobrižništva ustali mletački dužd i carski upravitelj za Slavoniju pa i sam car.

Kakav je sada bio život u Bosni?

Kroz ovo vrijeme prilike su i za puk i za franjevce bile teške: krajnje teške za Bečkog rata, a vrlo teške ili teške u prvoj polovici XVIII. st. Da su samostani bili i nakon Bečkog rata u velikoj nevolji, vidi se iz izvještaja fra Franje Travničanina iz 1701. godine. Prema njemu braća su bila bez hrane i gotovo gola i bosa. Opet su se morali zaduživati, jer je trebalo mititi moćnije muslimane. Crkveno ruho i posude kreševskog, visočkog, sutješkog i srebreničkog samostana, koje je bilo založeno kod Filipa Brnjakovića nije bilo moguće otkupiti, pa je on bio prisiljen da ga jeftino proda, da bi koliko-toliko namirio svoj gubitak. Fojnički samostan morao je begu Kasumu iz Kasapovića namiriti dug ramskog samostana od 1.700 groša pa je ta parnica išla i do sultana i do mletačkog dužda. Kakvo je bilo stanje, rječitro pokazuje i slučaj prvog apostolskog vikara fra Mate Delivića: morao se godinu i pol dana skrivati u kući jednog popa glagoljaša u Posušju da ne izloži braću u samostanu ucjenjivanju i zlostavljanju. O ucjenama, globama, nezaobilaznom davanju mita u ovo vrijeme izvješćuju pisci domaćih ljetopisa, npr. fra Nikola Lašvanin i fra Bono Benić.

vinciju: stanovali su u nekom od njezinih samostana, franjevci su ih uzdržavali i zaštićivali pred vlastima, i ujedno oni su bili pastoralno osoblje u Bosni. Doduše, Kongregacija za širenje vjere slala im je neku skromnu godišnju pomoć. Međutim, ako držimo u vidu okolnosti, jasno nam je da život i djelovanje u Bosni ne bi apostolskim vikarima bili mogući bez požrtvornog pomaganja Provincije. Apostolski su vikari bili svjesni toga i živjeli s Provincijom uglavnom u slozi i miru, izuzev nekih iznimaka, o kojima će kasnije biti govora.

Neki su susjedni biskupi (splitski i makarski, a dijelom i zadarski) smatrali da se vlašću ovoga novog

Fra Ivan Krstitelj de Vietri, generalni komisar za Bosansku provinciju, izvješćuje o stanju 1708. godine (Starine, knj. 17, str. 91-92)

Gore navedeni bosanski samostani sagrađeni su u mračnim i sumornim dolinama toga kraljevstva. K toj mračnosti pridolazi niskoća zgrada, uskoća prozora sa željeznim rešetkama i povučeno redovnika, koji uvijek drže zakračunata vrata kao da su živi zakopani u onim samostanima. Turci trajno bezočno muče jadne redovnike, jer svaki dan dotrče u samostan i bezdušno lupaju na vrata grdeći i psujući; prijetite da će zapaliti i ubiti ako im ne daju ono što traže. A neki hoće da jedu i piju, neki da dobiju novac, a kad vide da im nisu udovoljili koliko žele, tuku jadne gvardijane. Stoga su redovnici napravili crkvena i samostanska vrata vrlo niska da Turci ne mogu ući s konjima... Život jadnih župnika još je teži negoli redovnika u samostanu. Bosansko je kraljevstvo naime brdovito i šumovito pa jedva što si sišao s jednog brda već počinje uspon na drugo. Kršćanska sela udaljena su jedno od drugoga pa jadni župnici prevaljuju po 20 ili 30 milja na dan. Mnoge Turci ubiju u onim šumama i pustošima. Povrh toga, jadni župnici nigdje nemaju ni kuće ni crkve, jer to Turčin ne dopušta pa stoga, da posluže svima, uvijek jedu hladnu hranu kao da bježe i spavaju na goljoj zemlji u jednim kršćanskim kolibama.

ujedno ga zadužila da upravlja Crkvom u Bosni, područjem koje se poklapalo s područjem Bosanske franjevačke provincije. Tome austrijski vladari nisu pravno mogli ništa prigovoriti, a Sv. stolica se pobrinula da Bosna ipak imadne stvarnog biskupa, dok će đakovački biskup nositi samo naslov bosanskog biskupa. To, dakle, nije bio redoviti bosanski biskup nego upravo papin namjesnik na ovom području. Sad su se i u samoj Bosni mogli podjeljivati sv. potvrda i svećenički red, a uz to se ovaj apostolski vikar brinuo za dobro vjernika, pohađao ih i slao izvješća Kongregaciji za širenje vjere o stanju Crkve.

OSAMSTOTINA GODINA OD OSNUTKA FRANJEVAČKOG REDA

ZNAČAJ BOSANSKIH, ALI I TUZLANSKIH FRANJEVACA

je neprocjenljiv

Osnivač franjevačkog reda je Sv. Franjo iz Asiza koji je živio krajem XII i početkom XIII stoljeća. Od dolaska u Bosnudaleke 1291 godine, pa sve do danas franjevci su dio života bosanskih katolika ali i ostalih koji na ovim prostorima žive.

Djelovanje franjevac u Bosni više od sedam stotina godina samo po sebi govori o značaju bosanskih ali i tuzlanskih franjevac ne samo za bosanske katolike nego i sve druge narode. Franjevci u Bosni ali i u Tuzli već godinama doprinose očuvanju suživota i razumijevanja na ovim prostorima. Rad na jačanju vjere, duhovnosti, kulture, ali i građenje dobrih komšijskih odnosa odlika je koja krasi i tuzlanske fratre.

"Ne trebate nikad zaboraviti jednu stvar, a to je da smo mi ovdje u Bosni jedina institucija koja ima kontinuitet preko sedam stotina godina. Mi smo naučili djelovati kako nas je uputio Sveti otac Franjo: Sekundo loko tempora, svako mjesto ima svoj način bivanja", riječi su fra Zdravka Anđića, gvardijana Franjevačkog samostana „Svetih Petra i Pavla“ u Tuzli.

Zavirimo li u riznicu bosanske povijesti, dolazimo do podataka da su franjevci svoj početak djelovanja vezali za ovaj dio Bosne. Oni trajno nastanjuju Bosnu 1291. godine, najprije u djelu oko današnje Tuzle. U plodnom i dugogodišnjem radu i boravku franjevac u Bosni sve do danas teško je za kratko vrijeme opisati i objasniti rad i sve ono što su oni podarili Bosni. Veliki značaj zauzimaju mnogi franjevci među kojima su: Matija Divković, Filip Lastrić, Nikola Lašvanin, Martin Nedić, Juraj Dragišić, Blaž Josić, Antun Knežević, Grga Martić, Ivan Franjo Jukić ali i mnogi drugi. Franjevci su značajno utjecali na cjelokupnu bosansku duhovnost i doprinijeli njenom razvoju do današnjih dana. Franjevci su tako neraskidiv dio Bosne i ne treba nimalo da nas iznenadi činjenica da su o bosanskim fratrima pisali značajni povjesničari, književnici i novinari.

"U ovom trenutku možemo reći da u povijesti Bosne i Hercegovine franjevačka zajednica predstavlja jednu od najvećih njezinih vrijednosti i jedan od najvećih njezinih kulturnih kontinuiteta", kaže poznati književnik i novinar Ivan Lovrenović

Kultura kao dio vjere i doprinos boljem životu tuzlanskih katolika

Fratr i Tuzli trude se u svakom pogledu obogatiti život tuzlanskih katolika ali i svih drugih, o čemu zorno svjedoče njihove mnogobrojne aktivnosti. Upravo uz veliku podršku samostana Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ organizuje Likovnu koloniju u Breškama koja jeste nekoliko mjeseci iza nas ali je svakako do-

gađaj koji treba da bude na ponos svim Hrvatima. A kao doprinos bogatijem kulturnom životu grada ne treba zaboraviti da se u tuzlanskom samostanu održavaju zanimljive likovne izložbe, filmske projekcije, mnogobrojni koncerti i promocije.

Drugi o tuzlanskim franjevcima i suradnji s njima

"Moja osobna iskustva u komunikaciji sa franjevcima u samostanu u Tuzli su veoma lijepa i pozitivna. Ta naša komunikacija je rekao bih srdačna, prijateljska, ona se dešava prije svega u prigodama vjerskih blagdana ali i izvan tog vremena", kazao je mr. Amir efendija Karić, glavni tuzlanski imam.

"Što se tiče naše saradnje sa Katoličkom crkvom i uopšte sa Franjevačkim samostanom Svetih apostola Petra i Pavla u Tuzli, saradnja je jako dobra. Posjećujemo se redovno za vrijeme velikih blagdana, Božića, Vaskrsa", rekao je protonamjesnik Milan Topić, paroh tuzlanski.

"Kada su u pitanju franjevci i sam franjevački red doživljava ih na takav način da su franjevci zaista red koji čuva povijest Bosne i Hercegovine", kazao je Rado Pejić, političar.

"Franjevci su Bosna i Bosna su franjevci, što drugim riječima govori o tome da je opstojnost Bosne, i tolerancija sadržana u liku franjevac", kazao je Selim Bešlić, nekadašnji načelnik grada Tuzle.

Teško je i nemoguće dugu fratarsku povijest smjestiti u jedan novinski tekst, ali je ovo samo mali doprinos da mi "obični" mali ljudi dokučimo šta je to zapravo ono konkretno i sasvim jednostavno što nas vezuje za franjevački red i njihovo djelovanje u Bosni ali i Tuzli. Tako su i do danas tuzlanski ali i bosanski fratri poziti- van primjer kako treba sačuvati i njegovati suživot i razumijevanje na ovim prostorima. I da na kraju ne bih ja zaključivala, nobelovac Ivo Andrić u svojoj pripovijetki „Čaša“, to ovako opisuje i o fratrima piše: *"Nije tebi mjesto u svijetu i u Njemačkoj, nego u manastiru i u Bosni. A ti misliš da ovakve kao što smo mi tamo u svijetu čekaju i neće da otpočinu teferić bez nas! Nije to za nas fratre i Bošnjake. Jeste, ovdje te čeka kriva bosanska brazda i fratarska muka, a s druge strane, može biti, kolaj i svaka ljepota. Ali, šta ti vrijedi kad to nije tvoja strana..."*

Irena Madžarević

Možda su i te teškoće uplivala da je religiozni život bosanskih katolika bio na rijetkoj visini. Pohađatelj poslan od uprave Franjevačkog reda fra Ivan Krstitelj de Vietri 1708. godine ne može se nadiviti njihovoj revnosti i pobožnosti s kojom dolaze iz velike daljine na misu i u njoj sudjeluju, poštovanju koje iskazuju svećenicima, zdravom moralnom životu njihovih obitelji. S nekom tugom on to uspoređuje s

Fra Filip Lastrić opisuje djelovanje bosanskih kapelana u 18. st. Iz predgovora knjige:

«Od' uza me» (= Hodi uz mene), Mlec 1763, str. 6. («Od' uza me» je prijevod latinskog «Vademecum» = svagdanji priručnik).

Znam ja, poštovani kapelani i misionari bosanski, trude vaše i ustrpljenje. Znam da su vaše ovčice rastrkane po daleku. Šta radi (= stoga), za služiti njih potpuno, malo počivanja imate, nego ste najviše u opterkivanju i hodu po selije. Znam da na mlogo mista pribivališta vaših ovčica jesu pomišana s neviromičkim, kroz koje vam valja putovati sve sa strahom, niti bez pogibili. Znam da vam se ne zna mlogo puta dan ni noć, konak ni postelja, ručak ni večera, nego valja da ste zadovoljni onako kako se gdi nađe kod siromaha. Znam da, crkava nejmajući, valja vam tražiti zgrada i pojata, ili načinjati kolibice pod dubjem (hrastovima), te kabanicom pokrivši misu govoriti. Znam da vaše ovčice, budući, kako rekosmo, po daleku rastrkane, inače ljudi težaci i siromasi, ne mogu k vama doći u druge dneve nego najviše u svetkovine. Onda vam je krstiti, vinčati i upisati jedno i drugo, ispovidati i pričestivati, onda nad nelagodnim (= bolesnim) Boga moliti i blagoslivljati...

onim što vlada u to vrijeme u Italiji. Jednako se ponašanje izražava i o bosanskim franjevcima i o životu u samostanima. I četvrt stoljeća kasnije (1737.) sličan, iako nešto konkretniji, sud o bosanskim katolicima donosi biskup fra Mato Delivić. On iznosi i nekoliko crnih točaka, npr. da neki, zavedeni strašću, otmu djevojke i protiv njihove volje vjenčaju se s njima pred kadijama. Ali te stvari, kao i poneki otpad od vjere, predstavljaju sada iznimke, koje ne mogu opovrgnuti opći, vrlo dobar, sud biskupov o njegovim vjernicima.

Mučan život franjevac i njihova puka ogleda se i u zgradama u kojima borave. Samostani su – prema de Vietriju – krajnje skromne, neugledne i mračne zgrade, koje obiluju sada jedino oskudicom i nesigurnošću.

Podataka o franjevačkim školama ove provincije izvan Bosne ima mnogo, ali ih u samoj Bosni nema: očigledno je da se i mladež Bosne bila poučavala u provincijskim učilištima u Dalmaciji i Prekosavlju pa i vani, npr. u Italiji i Poljskoj. Zanimljivo je napomenuti da je i u ovo osobito teško vrijeme jedan bosanski franjevac (fra Stjepan Margitić) tiskao svoja djela ("Izpovjed krstjanska" 1701. godine i "Fala ot svetih" 1708. godine).

Fra Ignacije Gavran
Suputnici bosanske povijesti

MISA KAO DAR ZA DEVEDESET I TREĆI ROĐENDAN

Ruža Kerošević, najstarija župljanka Husina proslavila je 20. listopada svoj devedeset i treći rođendan. Na rođendanu su se okupili brojni Ružini prijatelji, rođaci i susjedi a husinski župnik, vlč. Marinko Mrkonjić priredio joj je najljepši dar koji je ona kako kaže, mogla poželjeti. Naime, kako je Ruža potpuno slijepa i već godinama nije u mogućnosti otići do crkve i sudjelovati na misi, župnik je za njen rođendan misu služio u njezinoj kući.

Ruža je svoju želju iskazala u vremenu oko Božića, za vrijeme blagoslova kuća. U razgovoru s njom, župnik je primijetio njezinu veliku žalost zbog toga što ju bolest onemogućava da dolazi na svetu misu. Sve ga je to potaknulo da nešto poduzme kako bi ovoj uzornoj vjernici omogućio ispunjenje želje. "Imajući u vidu činjenicu da se radi o najstarijoj župljanki naše župe, odlučio sam zamoliti našeg nadbiskupa, kardinala Vinka Puljića odobrenje da se u njezinoj obiteljskoj kući slavi sveta misa za njezin 93. rođendan. Odobrenje je stiglo i evo svetu misu smo slavili u Ružinoj kući", kaže župnik Mrkonjić.

Najljepši dar koji je mogla poželjeti

Pored Ruže, proslavi rođendana i svetoj misi nazočili su brojni članovi njezine obitelji kao i susjedi koji su radost podijelili s ovom staricom. Najsretnija dakako od svih bila je sama slavljena. "Nemam riječi kojima bih iskazala svoju radost. Vjernica sam i to uzorna otkad znam za sebe i dok sam bila zdrava nikad nisam mogla ni pomisliti da će doći nedjelja, a da ja neću biti na misi. Na žalost, već desetak godina sam slijepa tako da me to onemogućava da obavljam mnoge poslove pa tako i da odlazim na misu. Zato sam uvelike zahvalna našem župniku koji mi je priredio najljepši dar koji sam mogla poželjeti", kaže Ruža. Osim što ne vidi, drugih zdravstvenih tegoba kako kaže nema, tako da iako živi sama, većinu kućnih poslova uspijeva obaviti. Ono što ne može sama, kaže da joj se uvijek nađu pri ruci susjedi koji su spremni pomoći joj. "Imam dosta dobre susjede. Ja uspijem sebi skuhati i pospremiti u kući, a oni su mi uvijek pri ruci da pripreme ogrjev,

unesu drva, iznesu pepeo i obave još puno poslova koje ja ne mogu", kaže Ruža.

Preživjeti i izvesti sina na pravi put, samoj, nije bilo lako

Život našu sugovornicu kako saznajemo nikad nije mazio. Naime, Ruža se udala vrlo mlada i sa svojim mužem rodila jednog sina Marka. Vrlo mlada ostala je i udova jer joj je muž nestao za vrijeme Drugog svjetskog rata. Kako je bio pripadnik domobrana, Ruža nije ostvarila pravo niti na mirovinu niti bilo kakvu vrstu financijske pomoći. Samoj, bilo joj je vrlo teško iznaći

malo mare jedni za druge, rijetko se posjećuju, razgovaraju a još rjeđe pomažu. Nekada je to kako kaže bilo daleko drukčije. "Ni kruha nismo imali ali smo išli jedni drugima vrlo često. To je bio način iskazivanja poštovanja jednih prema drugima. Ranije su se dosta više ljudi poštivali i tom poštovanju smo učili i svoju djecu. Danas je to drukčije, sve je naopako i svodi se samo na traženje i podmetanje", kaže Ruža te dodaje kako je iz tih razloga sretna što joj se na rođendanu okupio veliki broj rođaka i prijatelja jer su je podsjetili na davna, po tom pitanju puno ljepša vremena.

Baka Ruža sa župnikom

načina za preživljavanje. "Bavila sam se poljoprivredom. Po cijele dane radila sam na njivi a pošto to nije bilo dovoljno, večeri sam provodila izrađujući ručne radove za našu narodnu nošnju. Bilo je jako teško, ali ja sam imala pred sobom cilj da preživim i da izvedem svog sina na pravi put i u tome sam uspjela." Jedino za čim danas žali je što njezin sin i njegova obitelj ne žive blizu nje već u Njemačkoj i samo je povremeno posjećuju. Inače, Ruža smatra da su današnja vremena po pitanju posjete bližnjih, okupljanja i prijateljavanja dosta loša. Ljudi vrlo

Na kraju priče o ovoj posebnoj starici ne preostaje nam ništa drugo nego pridružiti se čestitkama za njezin rođendan i poželjeti joj Božji blagoslov kako bi svoj životni križ i teškoće strpljivo podnosila, doživjela još puno godina i svoje staračke dane proživjela u društvu susjeda i rodbine. Ostalima poručujemo da ne zaboravljaju svoje bližnje, stare i nemoćne, nego da ih posjećuju i pomažu jer njihove male geste, osobama poput Ruže Kerošević znače bi mnogo.

A. S. Č.

Prodajna izložba u KŠC "Sv. Franjo"

Katolički školski centar "Sv. Franjo" Tuzla u četvrtak, 16. prosinca upriličio je tradicionalnu prodajnu izložbu božićnih i novogodišnjih čestitki te ukrasa. Prikupljeni novac ići će u humanitarne svrhe, za pomoć učenicima ove škole. Uz prodajnu izložbu čestitki, upriličena je i promocija časopisa "Liliput" čija je cijena bila izražena u slatkišima. Prikupljeni slatkiši bit će darovani djeci slabijeg imovnog stanja.

Uz božićne i novogodišnje čestitke, posjetitelji ovogodišnje izložbe mogli su kupiti i razne blagdanske ukrase, božićne jaslce, vijence i slično. Može se zamijetiti da je izložba iz godine u godinu sve bogatija što govori o većoj i aktivnijoj uključenosti kako samih učenika, tako i djelatnika ovog Centra. Posjetitelji, uz djelatnike i učenike najvećim dijelom su roditelji učenika koji žele dati svoj skromni doprinos ovoj humanoj akciji. "Jasno nam je da se nalazimo u vremenu krize i recesije i da veliki broj ljudi ostaje bez posla od čega nisu izuzete ni obitelji učenika našeg Centra. Stoga nam je nakana da prikupimo što više novaca kako bismo ga darovali onima koji su u potrebi" – kazao nam je ravnatelj Centra, vlč. Vlatko Rosić. Prema njegovim riječima, Centar nastoji svake godine običi barem deset socijalno ugroženih obitelji kojima uz novčanu pomoć, uruči i prigodne poklon pakete. U kreiranju izloženih predmeta uz učenike neizmjeran doprinos daju i njihovi nastavnici. Jedna

od njih, nastavnica Marina Dostica voditeljica je ekološke sekcije i zajedno s učenicima je od ekoloških materijala izrađivala vjenčiće za vrata i stol te ukrase za bor. Smatra da djeca odlično razumiju cilj ove izložbe i upravo iz tih razloga daju neizmjeran doprinos i uključenost u izradu ovih predmeta. Uz ovu, ne treba zaboraviti ni duhovnu dimenziju pripreme djece za Božić. Najveću ulogu u tome imaju svakako vjeroučitelji. Sestra Anita Čutura kaže da je njezin zadatak bio staviti naglasak na važnost Božića, samu liturgiju Božića i s djecom razgovarati o slavljenju Božića u obiteljima. "Djeca stvarno razumiju svrhu Božića i da nije sve u darovima, veličini darova, nego da je bitnije da se sve to dariva srcem" – kaže s. Anita de dodaje da upravo to pokazuje i ova humanitarna izložba. "Nije bitno što su djeca napravila, niti da li je to neki savršen rad. Bitno je da su oni to radili sa srcem i da su se zaista pripremali, da su svaki svoj crtež radili s puno ljubavi. Jedva su čekali taj dan da oni mogu nešto napraviti što će obradovati i one koji te darove odnesu svojim kućama a posebno one kojima će biti uručeni novci prikupljeni tijekom ove izložbe" – kaže s. Anita. Pored izložbe čestitki i ukrasa, promoviran je i časopis "Liliput" kojega su izradili učenici III.b razreda O.Š. U časopisu su uvrštete zanimljive vijesti iz ovog razreda kao i pjesme, priče i slike učenika. Cijena časopisa bila je iskazana u slat-

kišima. Naime, časopis u boji je koštao 2 čokolade, a crno-bijelo primjerak 1 čokoladu. Od prikupljenih slatkiša praviti će se paketići za djecu slabijeg imovnog stanja.

Prigodom Božića u KŠC "Sv. Franjo" bit će upriličena i božićna priredba na kojoj će najvećim dijelom nastupiti mladi učenici Centra.

A. S. Č.

Plodovi učenikovih ruku

Sveti Nikola i ove godine pohodio tuzlanske mališane

Igrokaz u Samostanu

Sa učenicima KŠC-a

Božić je vrijeme mira, ljubavi i obitelji.
Božja ljubav i blagoslov neka budu poticaj i nadahnuće za razmišljanje o životu,
vrijednostima na kojima temeljimo svoje postojanje
i načelima na kojima želimo graditi budućnost!

Neka svjetlost Božića obasja vas i vaš dom!

Čestit Božić i sretna Nova godina

Ministrica
Jasminka Mijatović

Počovjećenje Boga i pobožanstvenjenje čovjeka

Utjelovljenje Isusa Krista, po kojemu Bog postaje "jedan od nas", središnji je navještaj kršćanstva od početka do danas. Prema tome navještaju Bog spašava čovjeka tako što u Isusu Kristu objavljuje i potvrđuje ljubav kao tajnu svojega života i kao jedinu istinsku mogućnost za čovjeka. U Isusu Kristu ta mogućnost je postala zbiljom.

Uzvišeni suvereni biblijski Bog, kojega nitko ne može vidjeti ili čuti i ostati živ (Post 16, 13; Iz 3, 6; Pnz 5, 24), u Isusu Kristu preuzima na sebe sva ograničenja čovjeka. Snagom ljubavi Krist ta ograničenja živi kao iskonske otvorenosti prema Bogu pa je u Isusu Kristu izvor patnje postao izvorom radosti. Otada čežnje čistoga srca postaju mjerilom čovjekove veličine.

Počovjećeni Bog upućuje najizravniji poziv čovjeku da i on postane (savršen) kao Bog (Mt 5, 48). Taj poziv najradikalnije potvrđuje ljudsku čovječnost pa su ljudi upućeni poziv oduševljeno prihvatili i upustili se u avanturu svojega pobožanstvenjenja čime su započeli i povijest kršćanstva i preporod svijeta. Ali poziv na pobožanstvenjenje sadrži jedan bitni uvjet: *pobožanstvenjenje čovjeka je moguće jedino po ljubavi prema Bogu koja se ostvaruje po ljubavi prema ljudima*. Taj uvjet markira ljudsku zajednicu i svijet kao prostor mogućeg pobožanstvenjenja čovjeka pa bi se čovjekovo pobožanstvenjenje trebalo shvatiti također kao produžetak utjelovljenja Boga u cjelinu zbilje. Kršćanski teolozi su u toj misli naslutili skrivenu opasnost panteizma pa su, u interesu zaštite Božje uzvišenosti, prenaslasi Božju onostranost. Tako je utjelovljeni Bog ponovo gurnut u "nedostupno svjetlo", čovjek je vraćen u zarobljeništvo svojega bezvrijednog tijela, a svijetu je oduzeto dostojanstvo koje mu dolazi iz Kristova poziva čovjeku na pobožanstvenjenje.

U dugim i iscrpljujućim teološkim raspravama prvih kršćanskih stoljeća sve se na koncu svodilo na pitanje Utjelovljenja, što je najjasnije došlo na vidjelo u sporu oko slika. Zato ne čudi što su i protivnici i zagovornici slika navodili upravo Utjelovljenje kao glavni argument za svoje oprečne stavove. Protivnici slika su čuvali Božju onostranost (i prihvatili iz nje izvedenu starozavjetnu zabranu pravljenja slika i kipova) i odbijali likovno predstavljanje Utjelovljenoga (jer se njegova Božanska narav ne da predstaviti slikom). Zagovornici slika su, naprotiv, Utjelovljenjem opravdavali likovno predstavljanje Krista: ako se naime Bog mogao utjeloviti nema razloga da ga se ne predstavi slikom.

Kada je napokon donesena odluka u korist slika, Utjelovljeni Bog je predstavljan u onom obliku koji je izražavao vjeru konkretne zajednice: u vrijeme formuliranja dogmi kao *Učitelj*, nakon 313. kao *Pantokrator*, za prvotna srednjovjekovne pobožnost kao *Dobri, Blagi, Patnik, Čovjek boli, Raspeti*, u renesansi kao sna-

žni lik s lijepim tijelom u kojemu – kao u djelima Leonarda da Vincija – ljudsko prelazi u nadljudsko.

Izvorno pitanje o mogućnosti likovnog predstavljanja utjelovljenog Boga živi do danas u dvostrukoj skepsi: Istok je skeptičan prema tijelu pa Utjelovljenoga odmiče u onostranost, Zapad je skeptičan prema Bogu pa Utjelovljenoga svodi na čovjeka (proroka, revolucionara, pravednika ...).

Dramatika prihvaćanja počovjećenja Boga radi pobožanstvenjenja čovjeka zaoštrila se na poseban način u slavljenju i likovnom prikazivanju Kristova rođenja. Zahtjev da se u božićnom Dijetu prepozna i prizna onostranost Boga predstavljalo je uvijek pravi skandal kršćanstva. Zato ne treba čuditi što se tema Kristova rođenja pojavljuje relativno kasno.

Prvi zapis o slavljenju Kristova rođenja 25. prosinca u Rimu potječe iz kalendara Furija Dionizija za godinu 354. koji bilježi da je 25. prosinca dan Kristova rođenja. Kako se Furije poziva na kroniku iz 336., prevladava uvjerenje da je Kristovo rođenje slavljeno 25. prosinca već tada. Nije, međutim, isključeno da se svetkovina 25. prosinca slavila još od Konstantinova edikta 313., a kao najraniji mogući datum uzima se 275. godina kada je car Aurelijan svetkovinu *Natalis Solis Invicti* (Rođenje nepobjedivog Sunca) proglasio obveznom za cijelo carstvo. To datiranje navodi na misao da je slavljenja Božića na 25. prosinca počelo kao reakcija kršćana na pogansko slavljenje *Natalis Solis Invicti*.

Tijekom četvrtog stoljeća slavljenje Božića na 25. prosinca proširilo se iz Rima najprije u Afriku, pod kraj stoljeća slavi se u Gornjoj Italiji i u Španjolskoj, u Carigradu 380., u Siriji 386. U Egiptu se Božić slavi 432., a u Jeruzalemu 430. gdje je, zbog ukoričenosti tradicije slavljenja Epifanije, uskoro dokinuto, ali je jedno stoljeće kasnije opet uvedeno. Uopće je svet-

kovina Božića na Istoku ostala pod snažnim utjecajem slavljenja Epifanije pa je Božić shvaćen u prvom redu kao tajna Bogojavljenja. U Armeniji slavljenje Božića nije nikada zaživjelo, nego je trajno zadržano slavljenje Epifanije ili Bogojavljenja 6. siječnja. Tako je teškoća prihvaćanja Utjelovljenja dobila je u liturgiji Istoka svoj najsuptilniji oblik.

Povijest likovnog prikazivanja Kristova rođenja zrcali također povijest borbe za vjeru u utjelovljenog Boga. U toj borbi kršćanstvo je usvajalo mnoge oblike grčke i rimske kulture koje je moglo integrirati, ali je također stvaralo nove. Početni jednostavni motiv Kristova rođenja (dijete, vol i magarac, pastiri) dograđivao se i obogaćivao tijekom Srednjega vijeka i Renesanse.

U osamnaestom i devetnaestom stoljeću Kristovo rođenje prestaje biti velikom temom likovne umjetnosti. Možda se slika *Badnjaka* koju je Ferdinand Theodor Hildebrandt naslikao sredinom devetnaestog stoljeća (F. T. Hildebrandt, *Djeca u očekivanju Božićnog drvca*, 1840.) može shvatiti i kao likovna refleksija o nestajanju Božića iz europske likovne kulture? U modernoj umjetnosti scena Kristova rođenja se rijetko susreće, a kada se neki umjetnik njome bavi, predstavlja je na krajnje subjektivan način pa ona na sebi ne nosi tragove borbe za vjeru u Utjelovljenoga. Gauguin je Mariju prikazao kao Polinežanku kako leži iscrpljena nakon poroda (P. Gauguin, *Rođenje Krista, Sina Božjega*, 1896.), a Nolde kao ženu u emfatičnom zanosu zbog djeteta koje je rodila (E. Nolde, *Sveta noć*, 1912.).

Duh Utjelovljenja prenio se iz religiozne umjetnosti u sekularni život našega vremena i ušao duboko u polje socijalne uzajamnosti ljudi koje latentno određuje ili modificira. Kršćani su u vrijeme Božića posebno motivirani pružiti ruku potrebnima, danas diljem svijeta organiziraju humanitarne akcije za pomoć ugroženima i siromašnima. U te se akcije najčešće uključuju mladi. Blagdanu Božića prethode četiri tjedna pripreme (Došašće), a priprema završava i kulminira božićnim polnočkama i obiteljskim darivanjem. Darovi se redovito stavljaju pod ukrašeno božićno drveće (koje je prvi puta prikazao L. Cranach stariji 1509.).

Hrvatska božićna mapa predstavlja pokušaj oživljavanja jedne velike kršćanske teme. Upravo je nevjerojatno kako su se svi pozvani umjetnici rado odazvali na suradnju. To kazuje da je tema Počovjećenja Boga vrlo aktualna te također da umjetnici o njoj još uvijek nisu sve kazali. A kako je nakana *Franjevačkog instituta za kulturu mira* ovom mapom pokrenuti širu akciju božićne pomoći potrebnima, smijemo se nadati da je ona kao oblik ljubavi – mali, ali iskreni – prilog pobožanstvenjenju čovjeka i našega svijeta.

Mirko Jozić

Predstavljena Hrvatska božićna mapa 2009.

Hrvatska božićna mapa Franjevačkog instituta za kulturu mira predstavljena je Tuzlacima u četvrtak, 3. prosinca. Promociju je upriličio Franjevački samostan sv. Petra i Pavla Tuzla u suradnji s HKD „Napredak“ glavna podružnica Tuzla.

Riječ fra Mije Džolana

Riječ je o mapi koja u sebi sadrži jedanaest grafika hrvatskih akademskih slikara koji su na velikoj cijeni u Hrvatskoj, ali i šire. Djela su motivirana božićnom Božjom prisutnošću među ljudima. Riječ je o ideji da se na jedan kulturni način predstavi slavljenje Božića, da se pokuša u ovim tmurnim vremenima izazvati vedrina susreta čovjeka i Boga, izazvati u ljudima radost i uljepšati im svakodnevnicu. Predstavljanje mape ima i humani karakter jer je sav novac od prodaje namijenjen obiteljima u potrebi, i to 101 obitelji u Republici Hrvatskoj i 101 obitelji u BiH. „Svi smo mi u određenoj potrebi, ali ima ljudi koji su u većoj potrebi od nas, u potrebi za najelementarnijim stvarima. Slaveći Božić treba znati da ta proslava treba biti u duhu senzibilnosti prema onima koji su najmanji. Upravo to je onaj krajnji cilj ove Božićne mape, da pokušamo intervenirati u životima onih naših obitelji kojima smo najpotrebniji“, kazao je prilikom predstavljanja fra Mijo Džolan, ravnatelj Franjevačkog instituta za mir. On je pri tom pozvao sve one koji mogu kupiti neku od mapa da to i učine jer nije cilj ostati na po 101 obitelj u Hrvatskoj i BiH, nego je cilj da dogodne projektom bude obuhvaćen i veći broj obitelji.

Hrvatska božićna mapa je rađena u tri formata čije su cijene 3000 KM, 1600 KM i 25 KM. Predstavljanje Hrvatske božićne mape predstavlja samo jedan od sadržaja kojim se ovoj godini obilježava 800. obljetnica Franjevačkog reda kao i preko sedam stoljeća franjevačke prisutnosti na našim prostorima.

A. S. Č.

Gosti na predstavljanju Božićne mape

SLOBODA U SREĆI ROĐENA FRANJEVAČKA MREŽA DOBROTE

Hrvatska Božićna Mapa kao ideja o doprinosu kulturi slavljenja mira doima se izvanredno mudrim potezom Franjevačkog instituta za kulturu mira koji funkcionira kao oblik promišljanja studija mira i djelovanja Vijeća franjevačkih zajednica Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Djelovanje u kulturi, promoviranje sakralnih umjetničkih djela i produžetak te promocije u smjeru praktične primjene njihovih reprodukcija / kopija u narod, u obitelji i domove, među ljude željne ljepote i dobrote, dobronamjerno je smišljeno i promišljeno na opću dobrobit.

Širenje sreće iz obiteljskog kruga dobrote i slavljenja Kristovog Rođenja, pozitivno je nadahnuće Božjom Dobrotom i Ljepotom kao takvom.

Tako dolazimo do ljudskog uvjerenja, kako biti u mreži franjevačke dobrote znači biti u Božjoj Dobroti uopće, jer je za to kao zalogu sve dao i Sveti Franjo Asiški, baš kao i Isus Krist, koji mu se ukazao dok je pješačio u Rim i koji je bio izvorom njegove trajne vjere i nadhuna.

Cijeli projekt se, ustvari, temelji na ogromnom franjevačkom iskustvu mira i dobrote koje osim neupitne vjere, nosi visoke humanističke vrijednosti stalnog rada za drugog čovjeka. *Franjevački institut za kulturu mira* je institucija koja baštini plemenito iskustvo franjevačkog rada dugo 800 godina.

Kultura mira. Kultura slavljenja Božića. Kultura širenja kulture i umjetnosti. Kultura katoličanstva. Kultura ljepote. Kultura obiteljske sreće. To su fenomeni najboljih ljudskih mogućnosti i dosega Božje Dobrote i umjetnosti, a koji su tako blizu Vječnosti na koju se svi žele osloniti.

Hrvatska Božićna mapa obuhvaća /11/ jedanaest umjetničkih slika afirmiranih autora, koje osim svoga sakralnog – svetog sadržaja, nose i visoke estetske domete, ljepotu koju nam slute duše u osami molitvenog obraćanja i čiste vjere. Neke od ovih slika već smo vidjeli, pa ih sada s radošću susrećemo kao drage znanice, pune svjetlosti i dobrote.

Osim svega, ovaj projekat predviđa i Fond za pomoć 101 obitelji u BiH i 101 obitelji u RH, koje će dobiti i po reprodukciju neke od slika rađenih u kvalitetnom situ tisku.

Tako se Dobrota produžava u Ljepotu, a Ljepota u Kulturu komuniciranja sa svetošću i ljudima, u izgrađivanje obiteljske i potrebe za ljepotom u svakodnevnom životu.

A. K.

DJELATNOST NAPRETKA PRED DRUGI SVJETSKI RAT

Pored svojih uobičajenih aktivnosti kojima se *Napredak* bavio kao što su zabave, skupljanje priloga, organiziranje tribina, kao jedna od najvažnijih djelatnosti *Napretka* krajem 30-tih godina XX. stoljeća u kojima je *Napredak* sudjelovao bio je i prosvjetni rad tj. rad na opismenjavanju što većeg broja ljudi u Tuzlanskom kraju. Glavni pokretač tih akcija bio je tadašnji predsjednik tuzlanske podružnice Aleksandar Precca, koji je s manjim prekidima obnašao dužnost prdsjednika od 1935. do 1942. godine. Naime, u svome dosadašnjem djelovanju *Napredak* je više ostao u granicama podupiranja đaka i znanstvenika, a kako su prilike zahtjevale rad na prosvjećivanju sela, to je *Napredak* i taj rad morao ubaciti u svoj program. Tako da se širom tuzlanskog kraja počinju organizirati analfabet-ski tečaj, popularna predavanja, izdavanje književnih dijela i podupiranje domaćinskih škola. Može se reći da svim dotadašnjim djelovanjem a posebice prosvjetnim, *Napredak* dobiva karakter općenarodnog hrvatskog prosvjetnog društva. Koliko se pozornosti trebalo posvetiti radu na opismenjavanju ljudi najbolje pokazuje podatak iz 1927. godine gdje u Tuzlanskoj oblasti na 3 061 stanovnika dolazi jedna škola. Sve ovo je bio razlog da se *Napredak* aktivno uključi u proces opismenjavanja što većeg broja ljudi na području tuzlanskog kraja.

Akcija je započela u siječnju 1939. godine kada se u maloj dvorani Hrvatskog Doma održala brojno posjećena prosvjetna konferencija, sazvana zbog organiziranja tečaja protiv nepismenosti. Konferenciju je otvorio Aleksandar Precca predsjednik *Napretkove* podružnice u Tuzli i održao predavanje u kojemu je potcrtao potrebu prosvjetnog rada na selu. Na toj konferenciji izabran je i Akcioni odbor na čijem je čelu bio Jure Begić, predsjednik, Pero Pavić, tajnik, Ivan

Grgić, rizničar te desetak članova odbora među kojima i Precca. Pročelnik *Napretkovog* odbora za pobijanje nepismenosti iz Sarajeva prof. Ante Martinović postao je savjetnik Akcionom odboru za rad na terenu. Ubrzo poslije ove uspješne konferencije održana je i prva sjednica Akcionog odbora gdje je prof. Martinović detaljno izložio koje se metode rada mogu koristiti u opismenjavanju te samu organizaciju rada članova odbora. Pošto je prikazan način rada određeno je i na koja će se prvo područja odnositi akcija opismenjavanja (Tuzla, Breške, Lukavac i Morčani) Na sjednici je sve pripravljeno za sabirnu akciju i rad u narodu.

Uskoro se prosvjetna akcija počela širiti i dalje te je u Živinica Gaju održan prosvjetni sastanak gdje je pored katolika bilo dosta i muslimana. Širina prosvjetne akcije koju je pokrenuo *Napredak* u Tuzli kao i njeni rezultati najbolje se očituju u tome da je *Napretkova* podružnica iz Tuzle dobila pozive i iz drugih oblasti da svoju prosvjetnu djelatnost proširi i na njih. Tako je u Doboj otišao prof. Ante Martinović te u prostorijama Hrvatske seljačke stranke u Doboju održao konferenciju o kulturnom i prosvjetnom radu, te obećao pomoć *Napretka* u suzbijanju nepismenosti i na tome području.

Koliko je ova prosvjetna akcija *Napretka* imala odjeka u Tuzlanskom kraju najbolje pokazuje podatak da se ona počela širiti ne samo na krajeve gdje živi katoličko, nego i muslimansko pučanstvo. Tako je u Akcioni odbor kao dopredsjednik koptiran bio i Jusuf Jašaragić, sudac kotarskog suda, koji je radio na širenju pismenosti na području Gornje Tuzle. Rad Akcionog odbora uskoro se proširio i na područje Živinica, Husina, Bistarca, Lipnice, Doknja, Grabovice, Pasaca, Par Sela, Hudeća, Pogorioca, Rapača itd. i time je sve

više ljudi bilo opismenjivano. Rad u tim selima organiziran je preko prosvjetara i nadzornika koji su svojo posao odrađivali s velikim žarom.

U selima gdje nije bilo pismenih ljudi prosvjetari su poslani iz drugih mjesta i na taj način se omogućavalo opismenjivanje svakome tko se želio opismeniti (npr. u selu Poljane, Akcioni odbor nije mogao naći poučavatelje, pa se te zahtjevne zadaće prihvatio Vjekoslav Tunjić, mladi prosvjetar iz Bistarca).

Već za kratko vrijeme djelatnost *Napretka* dala je velikog rezultata u opismenjavanju na području Tuzlanskog kraja. Iako su mnogi seljaci posebice stariji zazirali od učenja, Akcioni odbor je smatrao da "luč prosvjete treba da zađe u selo" i da seljak treba da ima život dostojan čovjeka, a to će ostvariti samo učeći čitati i pisati.

Ubrzo se djelatnost Akcionog odbora pokazala izuzetno uspješnom. U narod je bilo upućeno 975 kompleta udžbenika i održano je 27 prosvjetnih sastanaka. Oko 500 polaznika analfabet-skih tečajeva naučilo je čitati i pisati. Uspjeh se očitovao i u tome što je u tri sela osnovane Hrvatske seljačke čitaonice u kojima se čita, razgovara i održavaju sjednice. Ovo je bio veliki uspjeh u opismenjavanju naroda tuzlanskog kraja gdje je vodeću ulogu imao tadašnji predsjednik *Napretka* kao i vodstvo i članstvo *Napretka* u cjelini.

Kako je situacija u svijetu sve više vodila ka započinjanju novog svjetskog sukoba, tako je i na području Kraljevine Jugoslavije ta ratna psihoza se sve više osjećala. S tim u svezi je i slabio rad *Napretka*. Već u to vrijeme došlo je do značajnog osipanja članstva ne samo u *Napretku* nego i u svim hrvatskim udrugama u to vrijeme.

Nikola Čiča

Iskustvo pokreta

U Galeriji Kristian Kreković u Franjevačkom samostanu u Tuzli 4. prosinca je otvorena izložba pod nazivom *Iskustvo pokreta* mladog tuzlanskog umjetnika Aleksandra Markovića. S pravom kažemo da je riječ o mladom umjetniku jer je Aleksandar Marković rođen 15. travnja 1987. godine u Tuzli. Apsolvent je na petoj godini Odsjeka za slikarstvo u klasi profesora Antuna B. Švaljeka na Akademiji likovnih umjetnosti Mostarskog sveučilišta na Širokome Brijegu. Ovo je njegova prva samostalna izložba i svi ljubitelji likovne umjetnosti imali su priliku vidjeti oko tridesetak prekrasnih slika. „Aleksandrova futuristička pokrenutost boja i oblika radnju smješta u budućnost, njegove figure se kreću kroz apstraktne hologramske prostore, kroz svijet kojeg vizualiziraju mogućnostima svoga uma. Aleksandrovi likovi ponekad od svog dinamizma i pokreta iskaču iz okvira slike, ulaze u naš svijet, „realnosti“ te nas bez pošte uvlače u svoj svijet, svijet pokrenutih oblika i boja punih dinamizma“, napisao je između ostalog u katalogu Tomislav Čavar. I ako ovo nije po prvi put da Aleksandar izlaže svoje radove, ipak i on sam nije krio svoje zadovoljstvo što je njegova prva samostalna izložba na zadovoljstvo svijlu nas ugledala svjetlo dana. „Izložene slike nastale su u protekle dvije godine, i ovo su zapravo izabrana djela, a koristio sam kombinirane tehnike: akrilne boje, uljane boje na platnu, digital print i još neke modernije medije koji se koriste u likovnoj umjetnosti“, kazao je Aleksandar Marković. Do sada je Aleksandar svoje radove izlagao na skupnim izložbama: Međunarodna likovna kolonija Breške, Međunarodni bijenale minijature u Tuzli, ULU TK. Da se uistinu radi o perspektivnom mladom umjetniku svjedoče i mnogobrojne nagrade koje je dobio. Dobitnik je nagrade rektora Sveučilišta u Mostaru u 2006./2007. godini i nagrade za slikarstvo na natječaju Federalnog ministarstva kulture za studente ALU 2008. godine. S obzirom da je sve u znaku obilježavanja osam stote obljetnice osnutka Franjevačkog reda i ova izložba u organizaciji HKD „Napredak“ je još jedan u nizu svečanih događaja kojim se obilježava ovaj značajan jubilej.

Oni koji malo bolje poznaju Aleksandra znaju da je on završio Opću gimnaziju pri KŠC „Sv. Franjo“ i već iz školski dana kreće njegova suradnja sa HKD „Na-

predak“ kroz različite likovne aktivnosti. *Napredak* je kroz dugu povijest stipendirao mnogobrojna poznata imena bosanskohercegovačkog društva među kojima i poznate tuzlanske likovne umjetnike Kristiana Krekovića, Franju Ladera i Ismeta Mujezinovića i tu svoju tradiciju gaji i do današnjih dana. Aleksandar Marković je svojim talentom i radom završio da se i on nađe na popisu *Napretkovih* stipendista i na samom otvaranju izložbe nisu izostale njegove riječi zahvale upućene kako HKD „Napredak“ tako i Franjevačkom samostanu u Tuzli. „Opet uz suradnju sa HKD „Napredak“ planiram da ova izložba ako bude mogućnosti bude prebačena u *Napretkovu* galeriju u Sarajevu“, rekao je Aleksandar i dodao da postoji mogućnost da do naredne

da ovo zasigurno neće biti jedina Aleksandrova izložba. Jer gledajući iz ugla običnog promatrača, nema ljepšeg osjećaja nego kada se stope osmješi na licu kako umjetnika, tako i onih koji su željeli da vide sve ono što je umjetnik negdje u tišini svoga ateljea stvarao i na kraju odlučio podijeliti sa svima nama. „Okvir je samo prividna granica koja definira sliku, jer umjetnikove slike potiču promatrača da i sam pokrene svoju realnost i doživi je kao igru boja i kovitlanje životnog ritma“, zaključuje u katalogu Tomislav Čavar.

Na otvaranju izložbe ispred HKD „Napredak“, podružnica Tuzla prisutnima se obratio predsjednik mr. sc. Nikola Čiča. Svojom nazočnošću i kratkim obraćanjem uz riječi pohvale za mladog umjetnika prisutnima se obra-

godine ova izložba bude postavljena i u Mostaru. Kao i većina drugih umjetnika na pitanje da li bi mogao izdvojiti neku od izloženih slika kao posebno dragu ili značajniju od ostalih, Aleksandar je kratko kazao da ima onih koje bi on izdvojio, i da su to zapravo ona djela koja su među zadnjim nastala jer su to dosta zrelija djela. Pa i sama činjenica da je član Udruženja likovnih umjetnika TK, govori u prilog da se zaista radi o nadarenom umjetniku čija mladost i talent, bacaju u sjenu teorije o tomu da je za veliki uspjeh potrebno puno više godina i iskustva. A da je Galerija Kristian Kreković gotovo bila premala da primi sve one koji su željeli sudjelovati na otvaranju ove izložbe, još je jedan dokaz

tio i prof. dr. Franjo Topić predsjednik *Napretka*. S obzorom da nam se bliže blagdani ovu prekrasnu večer u Franjevačkom samostanu su sa nekoliko skladbi uljepšali i članovi Crkvenog zbora pod ravnanjem sestre Silvije Nikolić.

Na kraju nam ostaje da Acii još jednom od srca čestitamo i poželimo mu da nas u skorije vrijeme „počasti“ sa što više svojih umjetničkih djela. I nadamo se da će i primjer ovog mladog umjetnika biti poticaj i mnogim drugim talentima da krenu istim putem jer je to jedini način da se umjetnost i kultura ne zagube u ovom svijetu materijalizma koji nas okružuje.

Irena Madžarević

Franjo Topić otvara izložbu

Kyrie eleison
Isus se rodi u štatici
poj-te pastiri, tamo se njemu poklonite!

Čestit Božić
i blagoslovljena Nova 2010. godina!

HDZ
Bosne i Hercegovine

800 GODINA FRANJEVAČKOGA REDA

S POSEBNIM OSVRTOM NA DJELOVANJE FRANJEVACA NA PODRUČJU TUZLANSKOGA KRAJA

Dvodnevni međunarodni znanstveni simpozij pod nazivom „800 godina Franjevačkoga reda (s posebnim osvrtom na djelovanje franjevac na području tuzlanskoga kraja)” u organizaciji HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla i suorganizaciji Franjevačkog samostana u Tuzli, održan je 4. i 5. prosinca u Amfiteatru KŠC „Sv. Franjo” Tuzla. Na simpoziju je sudjelovalo dvadeset uglednih stručnjaka s različitih područja; povjesničara, književnika i umjetnika iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovačke.

Prvog dana Simpozija upriličena je svečanost otvaranja kojoj su nazočili brojni uglednici iz političkog, kulturnog i vjerskog života Tuzle i šire, a među njima i mr. sc. Josip Juras, generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli, g. Mijo Krešić, zamjenik ministra sigurnosti u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, gđa Jasminka Mijatović, ministrica pravosuđa i uprave u Vladi TK, fra Marijan Karaula, vikar Franjevačke provincije Bosne Srebrene i prof. dr. Franjo Topić, predsjednik HKD „Napredak“.

Međunarodni znanstveni simpozij prema riječima mr. sc. Nikole Čiče, predsjednika HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla organiziran je kako bi se barem jednim dijelom rasvijetlila golemu ulogu koju su franjevci imali i imaju na prostoru BiH, a samim tim i na području tuzlanskog kraja. „Nastavljajući tradiciju svog poslanja franjevci su na prostoru tuzlanskog kraja bili baklja vodilja koja ne samo da je često svijetlila u mraku, nego je uvijek bila na usluzi ne samo katoličkom puku ovog kraja, nego

svim ljudima dobre volje”, kazao je Čiča te dodao da je simpozij prilika za prikupljanje adekvatne građe koja bi mogla biti polazna osnova za sve buduće istraživače koji se budu interesirali za ono što su franjevci činili kroz povijest. Čiča je napomenuo da je HKD „Napredak“ kroz svoju stoljetnu prisutnost na ovim prostorima uvijek imalo nesebičnu potporu franjevac koji su vršili službu u Tuzli i često su određene djelatnosti Napretka i franjevac bile zajedničke, prvenstveno kada je u pitanju izobrazba i skrb za običnog čovjeka.

Jedan od sudionika simpozija, povijesni znanstvenik i profesor iz Osijeka prof. dr. sc. **Ivan Balta** kazao je da bi Bosna bez franjevac bila sigurno drugačija s obzirom na njihov višestoljetni boravak na našim prostorima koji su poznati po burnoj prošlosti koja je toliko puta mijenjala svoju povijest, kulturu i nacionalne izričaje. „Ova zemlja je natopljena suzama, krvlju i znojem kao rijetko koja zem-

lja, u njoj se bacala kocka sreće tisućama godina. Franjevci su uspjeli svojom kulturom, svojom smirenošću održati postojanost da ovaj bosanski narod opstane na svojoj rodnoj grudi. Jedan od najstarijih

Pozdrav fra Marijana Karaule

naroda na ovim prostorima – Hrvati, održali su se zahvaljujući upravo franjevcima koji su čuvali tu kulturu, običaje i tradiciju i hrvatski izričaj”, kazao je Balta te dodao da franjevcima nije lako ni u pogledu budućnosti, ali ako je povijest učiteljica života i ako su 800 godina bili praćeni burnim događanjima,

od njih. Ona dodaje da će franjevcima vjerojatno i budućnost biti teška, ali da je temeljena prošlost i povijest zalag za budućnost. Kroz godine iskustva istraživanja povijesti, Željka Poloni kaže da je se najviše dojmio franjevački rad s mladima. Iako nisu bili sudionici, na simpoziju se okupio veliki broj franjevac. Jedan od njih **fra Marijan Karaula**, vikar Franjevačke provincije Bosne Srebrene izrazio je zahvalnost Napretku na organiziranju ovog skupa u povodu značajne obljetnice. Posebnu veličinu simpozij prema njegovim riječima ima upravo u tome što o franjevcima ne govore franjevci, nego ljudi s kojima franjevci žive. „Živjeti bratski sa svima nije jednostavno ni za koga, ali sasvim je izvjesno nije ni mala stvar. To je siguran recept, opravdana nada za sretniju budućnost svih nas koji živimo i želimo živjeti na našim lijepim bosanskohercegovačkim prostorima. Možemo s pravom očekivati da će i ovaj znanstveni skup i ovo dvodnevno druženje još više učvrstiti tu nadu te 800. obljetnica Franjevačkog reda ne bi trebala biti kičenje tuđim perjem nego prilika kako bismo i mi danas bili poneseni Franjinim duhom što bi sigurno rezultiralo našim odgovornijim odnosom i prema sadašnjosti i prema budućnosti”, rekao je fra Marijan.

Na ulogu franjevac osvrnuo se i tuzlanski gvardijan **fra Zdravko Anđić**. „Franjevački red prolazeći kroz sva iskušenja koja su pred njega postavljali kako različiti društveno politički i povijesni procesi, tako i ljudi, uvijek je smogao hrabrosti da kroz sva ta iskušenja izide jači i veći te biva nezaobilaznim činiteljem

Detalj s otvaranja

onda će oni imati povijest i narednih osam stoljeća. „Oni će zasigurno opstati jer bez kulture i bez duše narod ne može živjeti. Narodu je potrebna kultura, vjera kao lijek za dušu, duhovni izazovi, a kod ovog naroda to imaju upravo franjevci.”

Gospođica mr. sc. **Željka Poloni**, magistrica povijesnih znanosti kaže da bi današnja slika Bosne bila potpuno drugačija da nije bilo franjevac. Kako je kazala, nebrojeno je primjera koji govore o franjevačkoj opredijeljenosti za dijalog i toleranciju na temelju čega bi i današnja politika puno toga mogla naučiti

napretka katoličkog ali i ostalog stanovništva tuzlanskog kraja”, zaključio je fra Zdravko.

Uz doprinos obilježavanju 800. obljetnice Franjevačkog reda i sedam stoljetne franjevačke prisutnosti na našim prostorima, simpozij je organiziran i s ciljem da se prikupi što više materijala i stajališta o ulozi franjevac na ovim prostorima od ljudi s kojima franjevci žive, bez obzira na vjeru i naciju. Svi materijali prezentirani na simpoziju, bit će objavljeni u Zborniku radova koji će izaći iz tiska sljedeće godine.

M. N.

SUDIONICI

- doc. dr. sc. Vanda Babić**
Književni rad bosanskih franjevac u 17. i 18. stoljeću
- prof. dr. sc. Ivan Balta**
Istraživanja fermendžina o diplomatskim nastojanjima Komulovića i Fermendžinovi kanonski pohodi franjevačke provincije Bosne Srebrene
- doc. dr. sc. Boro Bronza**
Odnos Habzburgovaca i franjevac sa područja bosanske krajine tokom XVIII. vijeka
- mr. sc. Nikola Čiča**
Kratak osvrt na djelovanje franjevac na širem području župe Tuzla od 1581. do 1910. s naglaskom na teritorijalne i demografske promjene župe Donja Tuzla
- prof. dr. sc. Marta Dobrotkova**
History Ordo Franciscans in Slovakia in 17th and 18th century
- doc. dr. sc. Senaid Hadžić**
Razvoj župe donja Tuzla u XIX. stoljeću s posebnim akcentom na demografske osobenosti
- mr. sc. Edin Jahić**
Katoličko – hrvatsko stanovništvo na prostoru općine Tuzla u periodu od 1879. do 2001. godine
- prof. dr. sc. Erika Jurikova**
The image of Hungarian Franciscans in the Neo-Latin texts of Slovak provenience
- prof. dr. sc. Azem Kožar**
Austrougarska okupacija BiH i bosanski franjevci
- Atif Kujundžić**
Fascinacija osobom, životom i djelom sv. Franje Asiškog i Franjevačkim redom
- doc dr. sc. Edin Mutapčić**
Vjerske prilike u Usori tokom srednjeg vijeka
- mr. sc. Željka Poloni**
Franjevci i mladi – poseban osvrt na vezu Napretka i franjevac
- prof. dr. sc. Miroslav Petrović**
Uloga Franjevačkoga samostana i Crkve svetoga Petra i Pavla u obnovi i poslijeratnom radu HKD „Napredak” u Tuzli
- Čazim Sarajlić, prof.**
Franjevci i umjetnost
- doc. dr. sc. Sead Selimović**
Konfesionalna i etnička struktura
- Leonard Valenta, prof.**
Teočak u srednjem vijeku
- stanovništva tuzlanskog kraja između dva svjetska rata
- Valentina Zovko, prof**
Samostan i crkva sv. Ilije u Modriči
- prof. dr. sc. Pavo Živković i**
mr. sc. Tamara Alebić
Franjevci u Tuzli do 1688. godine (Donja i Gornja Tuzla)

Sudionici, gosti i organizatori

Udruga "Društvo Breščana"

HKUD "Ljubače"

KUD "Pejo Marković"

KUD "Sveti Ilija"

U susret Božiću

VEČER IZVORNOGA FOLKLORA

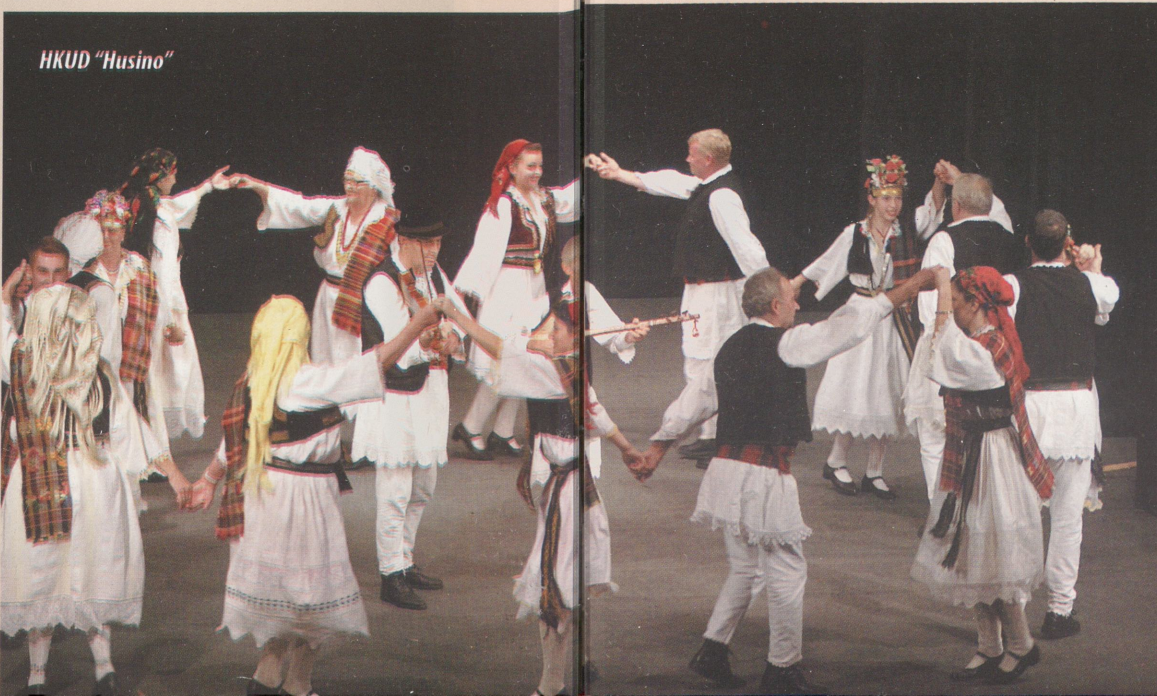
U organizaciji HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla, 9. prosinca je u Narodnom pozorištu Tuzla održan koncert izvornih folklornih skupina tuzlanskoga kraja pod nazivom *U susret Božiću*. Činjenica da su na jednome mjestu okupljene sve izvorno-folklorne skupine, koje se bave čuvanjem običaja i tradicije tuzlanskoga kraja, privukla je velik broj ljudi, tako da je dvorana tuzlanskog kazališta bila ispunjena do posljednjeg mjesta. Na koncertu su nastupili Udruga „Društvo Breščana“ iz Brežaka, HKUD „Ljubače“ iz Ljubača, KUD „Pejo Marković“ iz Lipnice, KUD „Sveti Ilija“ iz Doknja i HKUD „Husino“ iz Husina, a večer su spletom bosanskih starogradske pjesama otvorili tamburaši HKD „Napredak“ Tuzla.

U ime organizatora nazočnu publiku pozdravila je ministrica u Vladi Tuzlanskog kantona gospođa Jasminka Mijatović. U kratkome govoru ministrica je poručila: „Neizmjeran mi je čast i zadovoljstvo što vas vidim večeras u ovolikom broju, a posebno ove mlade koji su odjeveni u narodne nošnje koje su naše tradicijske vrijednosti sa ovih prostora. Naše bake i prabake uložile su mnogo truda da narodne nošnje izgledaju ovako lijepo i da se očuvaju do danas. Izražavam zahvalnost HKD „Na-

predak“ iz Tuzle na organizaciji koncerta i nadam se da će i u budućnosti biti sličnih događanja.“

Udruga „Društvo Breščana“ djeluje oko godinu dana i za kratko vrijeme uspjela je okupiti šezdesetak članova iz Gornje Obodnice, Brežaka Gornjih i Donjih, Bakaluša, Dragunje i Grabovice. HKUD „Ljubače“ je osnovano prije nekoliko godina i do sad je ubilježilo niz nastupa na različitim manifestacijama u zemlji i inozemstvu. KUD „Pejo Marković“ je također mlado kulturno društvo, ali ne samo po vremenu nastanka, već i po tome što okuplja mlade lipničkoga kraja. S mladim sastavom su se predstavili i članovi KUD „Sveti Ilija“, društva koje djeluje već dugi niz godina i redovito je sudionik brojnih manifestacija na tuzlanskoj podružnici. Najdulji staž imaju članovi HKUD „Husino“ koje uspješno radi već više od šezdeset godina.

Na sinočnjem su se koncertu sve skupine predstavile u narodnim nošnjama, te su otpjevale, odsvirale i zaigrale brojne pjesme i kola iz tuzlanskoga kraja na veliku zadovoljstvo publike. Budući je ova manifestacija privukla veliku pozornost i ostvarila izuzetno pozitivne reakcije publike, bit će uvrštena među redovite aktivnosti tuzlanske podružnice HKD „Napredak“.

HKUD "Husino"

Svim na zemlji mir veselje!

*Čestit Božić i
blagoslovljena Nova 2010. godina!*

*Prof. dr. Franjo Topić
HKD "Napredak"*

*Nikad kao Božićne noći
čovjek nije bliži čovjeku!*

*Čestit Božić
i sretna Nova 2010. godina!*

*HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla*

*Čestit Božić
i blagoslovljena Nova 2010. godina
svim svojim čitateljima, suradnicima
i prijateljima želi
Uredništvo Hrvatskoga Glasnika!*

Napretkov svečani Božićni koncert i ove godine ožario srca publike

U prepunoj dvorani Narodnog pozorišta u Sarajevu je 18. prosinca u organizaciji HKD „Napredak“, a u suradnji s Veleposlanstvom Savezne Republike Njemačke, Sarajevskom filharmonijom i Narodnim pozorištem, održan tradicionalni Napretkov svečani božićni koncert. Iznimna svečarska atmosfera, odlične izvedbe i melodije božićnih pjesama ožarile su srca svih koji su došli.

Uz pratnju simfonijskog orkestra Sarajevske filharmonije i uz ravnanje Julija Marića, jednog o simbola ovog koncerta, nastupili su: sopranistica Laura Belli, mezzosopranistica Regina Lochner, bas Ivica Šarić te Mješoviti zbor Opere Narodnog pozorišta.

Laura Belli izvela je nekoliko arija, a svakako treba izdvojiti njezinu interpretaciju arije *O mio babbino caro* iz opere *Gianni Schicchi*. Belli, inače rođena u Argentini, ima bogatu karijeru i nastupala je u Argentini, Peruu, Njemačkoj, Švicarskoj, Španjolskoj i sinoć po prvi put u našoj zemlji.

Ivica Šarić je sinoć i u okviru Napretka proslavio svojih 35 godina umjetničkog rada. Na koncertu je izveo ariju *Ombra mai fu* iz opere *Xerse* te božićne pjesme: *Adeste Fideles*, *Veselje Ti navješćujem*, *Klanjam Ti se Kraljiću*. Kao što je običaj, budući je suorganizator koncerta

bilo i njemačko veleposlanstvo, izvedene su i dvije njemačke božićne pjesme: *Zu Bethlehem geboren* i *Menschen, die ihr wart veroleren* u interpretaciji Regine Lochner, koja je inače diplomatkinja na službi u njema-

mus. Na koncu su svi izvođači otpjevali u njemačko-hrvatskoj kombinaciji *Tihu noć*.

Ni ovaj koncert ne bi mogao proći bez brojnih osoba iz javnog života, a svakako je uvijek najdraži i

čkom veleposlanstvu, ali i solo pjevačica koja redovito nastupa na različitim, uglavnom sakralnim koncertima.

Zbor opere izveo je pjesme: *U se vrijeme godišta*, *Radujte se narodi* i svjetski poznatu skladbu *Transe-*

redovit gost nadbiskup vrhbosanski Vinko kardinal Puljić. Sav prihod od koncerta namijenjen Napretkovom fondu za stipendiranje Ivo Andrić – Vladimir Prelog.

Radost svem svijetu stigla je jer Gospod Kralj je tu!

Svim katolicima čestit Božić
i sveto porođenje Isusovo!

Udruga demobiliziranih branitelja
"115. Zrinski" HVO brigade Tuzla

Održan II. međunarodni festival stare glazbe Vrhbosna 2009.

U organizaciji Hrvatskog kulturnog društva Napredak – Zagreb i Udruge Prosoli – Sveta glazba, od 23. do 25. listopada ove godine u Sarajevu, Kraljevoj Sutjesci i Kreševu održan je drugi po redu, tradicionalni Vrhbosna festival 2009. – međunarodni festival stare glazbe. Festival je svečano otvorio gospodin Krunoslav Cigoj, ataše za kulturu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini. Vođeno pozitivnim iskustvom u suorganizaciji Večeri opernih arija održanih u Sarajevu od 9. – 11. lipnja ove godine, Veleposlanstvo RH prihvatilo je pokroviteljstvo nad

Barokni trio iz Zagreba

održavanjem ovog festivala. Prve večeri festivala u crkvi Presvetog Trojstva u Sarajevu nastupio je renomirani Barokni trio iz Zagreba u sastavu Laura Vađen, barokna violina, Krešimir Fabijanić, barokna truba i Pavao Mašić, čembalo. „Baroku u čast“, naziv je njihovog prvog koncerta kojim je i otvoren Festival, a na kome su izvedena djela Händla, Vivianija, Castella i Fingera.

Isti ansambl nastupio je i 24. listopada 2009. u Franjevačkom samostanu u Kraljevoj Sutjesci s koncertom pod nazivom „La Laura rilucente“ s bitno izmjenjivim programom od onog izvedenog u Sarajevu s djelima Uccelinia, Frescobaldia, Castela, Vivianija, Rossia i Corellia. Kao dodatno osvježenje dvije skladbe su izvedene na izuzetno vrijednom pozitivu mađarskog graditelja s polovice XIX. stoljeća, a koji se nalazi u crkvi. Zadnje večeri festivala u Franjevačkom samostanu u Kreševu koncertom „Ako si uz mene“ obilježena je ujedno i godišnjica smrti Katarine Kosače, posljednje bosanske kraljice, koja se inače obilježava koncem listopada u samostanima u Kreševu i Kraljevoj Sutjesci.

Na koncertu je nastupao najpoznatiji hrvatski orguljaš maestro Mario Penzar iz Zagreba koji je uz ravnatelja Festivala gospodina Alojzija Prosolija jedan od začetnika ideje održavanja ovakvog festivala u Bosni i Hercegovini. Uz maestra

Penzara nastupila je i operna pjevačica Arijana Marić – Gigliani koja živi i radi u Zagrebu. Izvedena su djela Frescobaldia, Durantea, Stradella, Zipolia, Händla,

Koncert u Kreševu

Vađen, Mašić i Fabijanić

Sweelincka, Glucka i Bacha. Brojnoj publici u Sarajevu, Kraljevoj Sutjesci i Kreševu pružena je rijetka prilika uživanja u zvucima barokne glazbe kojom su ih u ova tri dana počastili glazbenici iz Zagreba.

Uz navedene organizatore i suorganizatore festivala realizaciju projekta potpomogli su: Franjevački samostan u Kraljevoj Sutjesci, Župa Presvetog Trojstva iz Sarajeva, Franjevački samostan u Kreševu, HKD Napredak – Kreševo, Dvigrad festival, Općina Kanfanar i Real media d.o.o. iz Zagreba. I ove godine glavni sponzor festivala bilo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Tekst i fotografije: Mario Milošević

Otvoreno 15. likovno annale ULU HKD „Napredak“

U Sarajevu je u Maloj galeriji sv. Ante na Bistriku, 18. prosinca otvorena izložba slika Udruge likovnih umjetnika HKD „Napredak“. Izložbu je otvorio predsjednik

Otvoravanje Annala

Napretka prof. dr. Franjo Topić, a kritički osvrt na radove dao je gospodin Vojislav Vujanović.

„Ovi umjetnici vole boju i njoj daju najrazličitija stvaralačka usmjerenja, usuglašavajući je sa raznolikošću oblika. Iz tog usuglašavanja proistječe zrelost i stvaralački domet umjetnika bez obzira da li su stekli akademsko obrazovanje na likovnim akademijama ili su stvaralački likovnu abecedu svladavali svojom besprijekornom voljnošću. Ovogodišnji Annale možda nije, a u estetičkom smislu i u svojoj umjetničkoj dograđenosti, najbolje u njegovom trajanju od jednog i pol desetljeća, ali je, bez sumnje, najkonzistentniji u svojoj organizacionoj formaciji“, istaknuo je Vujanović.

Predsjednik Topić je zahvalio svim ljubiteljima umjetnosti koji su unatoč vremenskim neprilikama došli na otvorenje izložbe te zahvalio gospodinu Vujanoviću koji od samih početaka prati rad ULU HKD „Napredak“ i uvijek se rado odazove da govori o radovima.

Frano Milić

ODRŽANI DANI MATICE HRVATSKE TUZLA

Promocijom knjige, zbirke putopisa, pod naslovom "Sedam dana po Bosni", Ivana LOVRENOVIĆA, vrsnog bh. publiciste i književnika, u Tuzli su, 16.10.2009. godine, počeli Dani Maticе hrvatske Tuzla-2009.

Huk života na starim bosanskim grobljima

U Ateljeu "Ismet Mujezinović" okupilo se oko 100 ljubitelja knjige, a bila je to večer za srce i dušu. Zahvaljujući vrsnim promotorima: dr. Almi DENIĆ-GRBIĆ

glasila je kako Lovrenović opisima bh. spomeničke baštine teži nacionalnom zajedništvu.

Prof. dr. Alma DENIĆ-GRBIĆ, je u nadahnutoj besjedi, osim ostaloga, potcrtala. "Ova knjiga je lijepa, odmjerena i sa velikim znanjem napisana. U isto vrijeme je putopisna i prozna, sa cjelovitom bh. kulturom. Čitajući tekstove u knjizi "Sedam dana po Bosni" nemoguće je ne doživjeti huk života na starim bosanskim grobljima."

Riječ predsjednice Petrović na otvaranju Dana

i dr. Nedžad IBRAHIMOVIĆU, profesorima bosanskog jezika sa Filozofskog fakulteta Tuzla, te dr. Enveru KAZAZU, iz Sarajeva, Lovrenovićevi putopisi postali su bliskiji i onima koji su ih čitali na stranicama Magazina "Dani". Kao i na stranicama novina, posebnu aromu knjizi dale su fotografije Josipa LOVRENOVIĆA.

Moderatorica promocije dr. Marica PETROVIĆ, profesorica hrvatskog jezika, na Filozofskom fakultetu Tuzla i predsjednica Maticе hrvatske Tuzla na-

Prof. dr. Nedžad IBRAHIMOVIĆ, je govoreći o ovoj knjizi postavio pitanje zašto ljudi uopće putuju, te dodao: "Lovrenović nam je približio bh. prošlost o kojoj, takoreći, ništa ne znamo. Lovrenovićevi putopisi su svojevrsno, stručno i nadahnuo, čitanje naše zajedničke kulture i prošlosti. To je i samopropitivanje, te traganje za zemljom koje nema." U knjizi "Sedam dana po Bosni", dr. Enver KAZAZ, je video sočivo za čitanje ranijih Lovrenovićevih knjiga i naglasio: "U knjizi je pitko preslikano putovanje duhom, znanjem i kamerom. Otr-

kiveno je nepoznato u poznatom, otkamenjen dio zajedničke bh. prošlosti i povučena nevidljiva granica u kulturama smrti."

Ugođaj ove večeri začini su glumica Ivana MILOSAVLJEVIĆ, recitiranjem teksta "Katarina Kosača", autorice Marice PETROVIĆ, što smo otkrili ove večeri, i glumac Jurica ŠUSTER, koji je recitirao poeziju Mila STOJICA, laureata na "Danima Nikole ŠOPA-2009."

Ovogodišnje Dane maticе hrvatske Tuzla otvorili su proglasio Zlatko DUKIĆ, pomoćnik ministrice za obrazovanje, nauku i kulturu u Vladi Tuzlanskog kantona.

Unatoč svim umijećima novinara i inih spisatelja, pravi doživljaj ove Lovrenovićeve knjige je moguć tek na promocijama, poput ove na početku manifestacije "Dani maticе hrvatske Tuzla 2009.", naravno kada o njoj govore vrsni promotori i kada sam autor ustvrdi kako je svako putovanje misterij i poseban oblik života.

Glazbeni zborovi opravdali očekivanja publike

U petak večer, 23.10.2009. godine, dvorana Narodnog pozorišta Tuzla bila je mjesto nastupa glazbenih zborova u okviru Dana Maticе hrvatske Tuzla - 2009. Posebno iznenađenje bio je ženski sekstet "Lele ma", iz Nizozemske. Osim njih nastupili su zborovi: "Tuzlanke", "Iskre", hor Behrambegove medrese Tuzla, zbor Muzičke škole Tuzla, Prijatelji Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" Tuzla i Emtiane-Žepčanke, iz Žepča. Nazočne, među kojima je bio i njegova ekselencija Josip JURAS, generalni konzul u Konzulatu Republike Hrvatske Tuzla, pozdravila je, poželjela dobrodošlicu i uživanje u zbornoj glazbi dr. Marica PETROVIĆ, predsjednica Maticе hrvatske Tuzla i profesorica hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu u Tuzli.

Program su dopadljivo i profesionalno vodili, nezaobilazni, Ivana MILOSAVLJEVIĆ i Jurica ŠUSTER.

Nizozemski ženski zbor "Lele ma", sudionice su projekta Glazbenici bez granica, a svoje nastupe u Bosni i Hercegovini realiziraju sa tuzlanskom Nevladinom udrugom SNAGA ŽENE. Njihovo je djelovanje, u prvome redu, promicanje priče o "Srebreničkoj pasiji", a svojim pjevanjem poručuju da sjećanje na srebreničku tragediju treba postati trajna svjetska bol. Pred tuzlanskom publikom su pjevale pjesme iz Bosne: "Evo kuće" i "Jutros mi je ruža procvjetala", koja je zapisana u selu Tramošnica, kod Gradačca, te bugarsku pjesmu "Ubava Milke". Nizozemke su pjevale na bosanskom, bugarskom i svom maternjem jeziku, ali jezične razlike nisu bile prepreka za užitek u slušanju glazbenih poruka.

Hor Behrambegove medrese Tuzla izveo je skladbe: "Akibet" (arapska ilahija), te "I nebo i zvijezde" (domaća ilahija). Te iste pripreme zbora uradio je profesor Mevludin HAJDARHODŽIĆ, kao stručni rukovoditelj, a svoj pečat zboru dali su još profesorice Edina DEDIĆ i Asmira IMAMOVIĆ.

"Tuzlanke", ženski vokalni zbor od 19 članica, pjevale su pod ravnanjem profesorice Bahire HODŽIĆ, a otpjevale su pjesme: "Tuzla grad iz snova", autorsko djelo i dalmatinsku pjesmu "Ruže moje."

Mješoviti zbor Muzičke škole Tuzla nastao je davne 1957. godine, a sada je transformiran u ženski ansambl, koji u klasama svojih vrsnih profesora osvaja nagrade i priznanja, natječući se u domovini i inozemstvu. Prvi dirigent ansambla bio je profesor Čestmir DUŠEK, a danas zborom ravna profesorica Lejla MULAOSMANOVIĆ. Ovaj zbor je izveo tradicijsku sevdalinku "Ječam žele Tuzlanke djevojke" i DIP-TIH Dragana SUPLEVSKOG.

Tuzlanskim djevojačkim zborom "Iskre", od 1974. godine ravna profesor Slavko JOVIĆ, a ova glazbena skupina nekada je imala stotinu članica. "Iskre" su svoju i slavu Tuzle, pronijele širom BiH, dijelom bivše Jugoslavije i po svijetu. Na smotri zborova u sklopu Dana Maticе hrvatske Tuzla - 2009. otpjevale su "Žetelačku pjesmu", Vladimira BERDOVIĆA i "Tri jetrve žito žele", Emila COSETTEA.

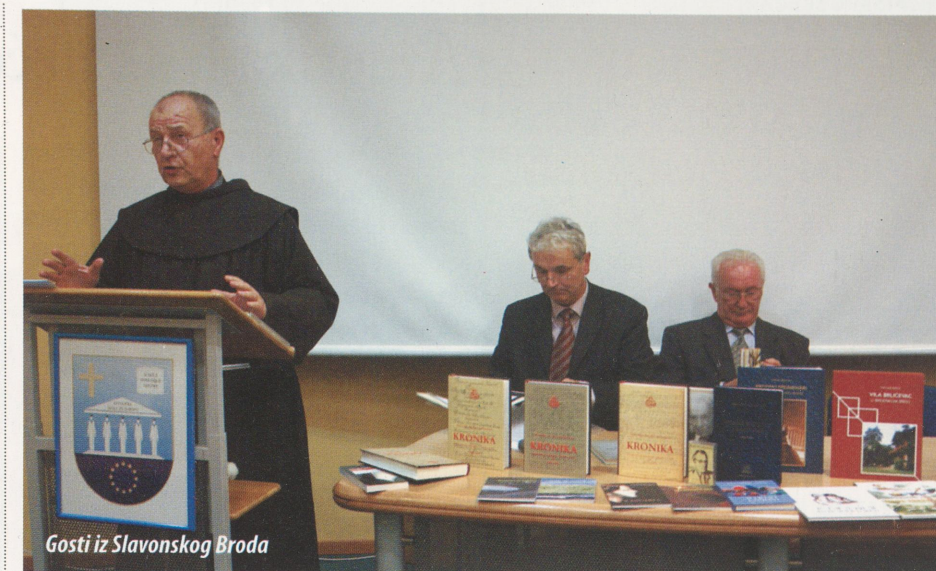
Komorni Mješoviti zbor "Prijatelji Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" Tuzla, je pod ravnanjem neumorne i legendarne profesorice Evice CERIĆ, izveo skladbe: "Kapričata-Čudljiva", renesansnog autora Adriana BANCHIERIJA, "Kad si bila mala Mare", narodna pjesme iz Dalmacije, u obradi Franca MEKLEA, "Pusi nofo - Mačka na podu", na samoa jeziku, a u aranžmanu Kristofera MARŠALA i "Esik eso - Kišne kapi", tradicijsku madžarsku pjesmu u aranžmanu Gotfrida VOLTERSA.

Ova sjajna, glazbena večer, koja je pokazala kako Tuzla ima tradiciju zbornog pjevanja, kvalitetne izvođače i zahvalnu publiku, završena je nastupom gošći iz Žepča. Ženska vokalna skupina "Emtiane-Žepčanke", izvela je pjesme. "Ave Marija", profesora Čestmira DUŠEKA, uz klavirsku pratnju, profesorice glazbe iz Tuzle, Zrinke ANDREJAŠ, zatim "Novi život", "Žilju moj", tradicionalnu dalmatinsku pjesmu i "Svadili se orli i sokoli."

Svi zborovi su do sada nagrađivani brojnim priznanjima na natjecateljskim nastupima. Ovaj put nije bilo pobjednika, niti nagrađenih. Pobjedila je glazba, a Matica hrvatska Tuzla još jednom pokazala i dokazala kako ima smisla i sluha za želje ljubitelja zborne glazbe.

Brođani u Tuzli

Predstavnici ogranka Maticе hrvatske SlavonSKI Brod, gostovali su u Tuzli 27. listopada 2009. godine, a u sklopu Dana maticе hrvatske Tuzla - 2009. Djelovanje ovog ogranka su, u amfiteatru Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" Tuzla predstavili, dr. fra Andrija ZIRDUM, vršni povjesničar i mr. Ivan MEDVED.

Gosti iz Slavenskog Broda

Publiku je činio i veliki broj učenika Opće gimnazije KŠC-a "Sv. Franjo" Tuzla.

Promocija časopisa "Gradovrh" i Monografije župe Driječča

U Međunarodnoj galeriji portreta Tuzla, u petak 13. studenog 2009. godine, s početkom u 19 sati, održana je promocija Časopisa Maticе hrvatske Tuzla, "Gradovrh" i Monografije rimokatoličke župe "Driječča".

Promotocije su obavili: Zejčir HASIĆ, književnik i savjetnik u Prosvjetno-pedagoškom zavodu Tuzla, Mirjana BOŽIĆ i Alen MATOŠEVIĆ, profesori u Općoj gimnaziji Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" Tuzla. Moderatorica je bila dr. Marica PETROVIĆ, profesorica hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu Tuzla i predsjednica Maticе hrvatske Tuzla.

Ovim promocijama su završeni ovogodišnji Dani Maticе hrvatske, koji su se odlično uklopili u širu manifestaciju "Mjesec knjige", 15.10. - 15.11.2009. godine.

Osim ostaloga, gospodin HASIĆ je naglasio kako su godišnjaci, poput "Gravovrha", najzahtjevniji u publicističkoj nakladi, ali da redakcija "Gradovrha" uspješno odgovara samopostavljenom zadatku, te dodao: "GRADOVRH se profilirao u kvalitetan i prepoznatljiv časopis koji u potpunosti

opravdava postojanje. Cjelokupan sadržaj zaslužuje visoke ocjene, a radi stila pisanja i izbora tema. Znanost, kultura, zavičajna povijest...samo su neke od tema koje zaslužuju pažnju i sigurno će biti čitani prilozi."

Profesorica Božić je istaknula kako je ovaj časopis okupio osobe od zvanja i znanja, te se nametnuo sa prepoznatljivom koncepcijom i posebno naglasila da ruđuje veliki broj mladih suradnika "Gradovrha".

Na stranicama časopisa profesor je Matošević objavio vješt i dopadljiv tekst o monografiji župe Driječča, a na promociji je naglasio kako je ovo djelo dobar izvor važnih i potrebitih informacija o Driječči; te da joj poseban kvalitet daje i oko 300 tiskanih fotografija.

Treba naglasiti i to da je glavna urednika Časopisa "Gradovrh" dr. Marica PETROVIĆ, da redakciju još čine: Biljana STAHOV, Alen MATOŠEVIĆ, Petar MATANOVIĆ i Marinko MRKONJIĆ, a da je likovnu obradu obavila Marina TROGRLIĆ, akademske slikarica i profesorica likovne umjetnosti u KŠC-u "Sveti Franjo" Tuzla, te da je ovo šesti broj časopisa i šesta godina izlaženja.

N. J. IVANOVIĆ

Večer zborova

ZA OVU GODINU ZAVRŠENO ZASJEDANJE
HRVATSKOG SABORA

DEKLARACIJA O HRVATIMA U BiH TEK IDUĆE GODINE

Hrvatski sabor do kraja ove godine, iako je najavlji-
vano, sigurno neće usvojiti Deklaraciju o potpori hr-
vatskom narodu u BiH u procesu ustavnih promjena,
jer se to nije dogodilo na posljednjoj sjednici, a na-
stupila je pauza u zasjedanju Sabora do kraja godine.
Iako ovakva odluka nije rezultat nagle promjene po-
litike službenog Zagreba prema Hrvatima u BiH, već
je stvar tehničke prirode, ipak mnogi strahuju da De-
klaracija na kraju ipak ne bude niži donesena. S druge
strane, neke informacije govore da će ovaj dokument
biti usvojen do kraja siječnja iduće godine.

Ravnopravnost hrvatskog naroda

Usvajanjem Deklaracije, od koje neki političari u BiH
očekuju mnogo, Hrvatski sabor prvi put jasno će oz-
načiti svoj stav spram neravnopravnog položaja hr-
vatskog naroda u BiH. Iako dokument nema namjeru
prejudicirati prekrajanje unutarnjih entitetskih gra-
nica države, odnosno pitanje stvaranja federalnih je-
dinica, nedvosmisleno je naznačeno kako se u
procesu ustavnih promjena u BiH hrvatskom narodu
mora osigurati istinska ravnopravnost.

Deklaracija o Hrvatima u BiH zasigurno dolazi u
ključnom trenutku za budućnost hrvatskog naroda u
Bosni i Hercegovini, odnosno u vremenu u kojem je
pitanje promjene daytonskog ustavnog uređenja po-
novno na stolu i kada će se ponovno krotiti budućnost
ove zemlje. Na ovaj način će hrvatski predstavnici vla-
sti koji sudjeluju u ustavnim pregovorima od kojih,
unatoč neuspjesima, još uvijek ne odustaju SAD i EU,
dobiti podršku zemlje koja je jedna od potpisnica
Daytonskog mirovnog sporazuma.

Prema riječima nekih od zastupnika u Hrvatskom
saboru, Deklaracija ima za cilj podržati i završetak
processa ustavnih promjena uz upozorenje kako tre-
nutično stanje u BiH ne omogućuje ravnopravnost
hrvatskog naroda.

Štititi položaj Hrvata u BiH

Usvajanje Deklaracije o Hrvatima u BiH nedavno su
podržali članici HDZ-a BiH i HDZ-a 1990. istaknuvši
kako je obveza Republike Hrvatske, kao potpisnice
Daytonskog mirovnog sporazuma, da štiti položaj Hr-
vata u BiH.

Tako je Središnji odbor HDZ-a BiH nedavno dao
podršku nastojanjima oko usvajanja spomenute de-
klaracije. Isto je zaključilo i Predsjedništvo HDZ-a
1990. naglasivši kako se od Hrvatske očekuje da se u
skladu sa svojim ustavnim obvezama iz Daytonskog
mirovnog sporazuma institucionalno uključi i pomo-
gne BiH na njezinom putu u euroatlantske integra-
cije te pune i provedive jednakopravnosti hrvatskog
naroda u BiH. Oni smatraju kako je obveza Hrvatske,
kao potpisnice Daytonskog sporazuma, da štiti polo-
žaj Hrvata izvan Hrvatske.

A. Beus

ZAMJENIK AMERIČKE DRŽAVNE TAJNICE JAMES STEINBERG
RAZGOVARAO S BH. POLITIČKIM LIDERIMA

Amerika ipak neće odustati od BiH

Zamjenik američke državne tajnice James Steinberg
ponovno je posjetio Bosnu i Hercegovinu kako bi raz-
govarao s čelnicima ovdašnjih stranaka oko ustavnih
promjena u BiH. Tom prilikom je poručio kako Ame-
rika ipak ne odustaje od BiH, iako u ovoj zemlji nije vi-
dljiv nikakav napredak.

Nakon još jedne runde pregovora koju su s bh.
čelnicima održali Steinberg i državni tajnik u šved-
skom ministarstvu vanjskih poslova Lars Wahlund,
Steinberg je rekao da su SAD i EU zabrinuti situaci-
jom u BiH.

"SAD i EU spremni su nastaviti raditi sa stran-
kama u BiH", kazao je Steinberg pojašnjivši da za po-
stizanje napretka nema određenog roka. Ističe da
čelnici moraju pokazati međunarodnoj zajednici da

Rok do kraja mjeseca

Nakon što su ovi razgovori obavljani, može se reći
kako je ponuđeni paket ustavnih promjena i službeno
doživio svoj fijasko nakon što je većina stranaka iz Fe-
deracija odbacila najnoviji prijedlog ustavnih amand-
mana koji su predstavili Steinberg i Wahlund. U
međuvremenu je međunarodna zajednica ostavila
rok za očitovanje domaćim političarima do kraja mje-
seca te se već u ovom trenutku razmatra na koji način
donijeti novu strategiju.

Visoki predstavnik u BiH Valentin Inzko misli kako
bi se do kraja mjeseca trebalo konačno znati treba li
i što mijenjati u ovom novom prijedlogu međunarod-
ne zajednice. Da je trenutni paket zaista osuđen
na propast, složili su se svi, pogotovu predstavnici

BH politički lideri

su sposobni ići dalje, ali je "pitanje mogu li u idućim
tjednima to uraditi". "Potičemo ih da pokušaju što je
moguće prije ići naprijed. Postoji jedna prilika u pro-
cesu članstva u NATO-u i EU-u, i trebalo bi iskoristiti",
ustvrdio je Steinberg.

SAD i EU zabrinuti

Steinberg je novinarima rekao da je novim razgo-
vorima s bh. čelnicima želio dobiti procjenu u vezi s
ostvarenim napretkom u butmirskom procesu te da
bi se pokušale riješiti razlike, što bi omogućilo kreta-
nje BiH naprijed. Naglasio je da politički lideri napre-
dak moraju postići što je moguće prije s obzirom na
to da je iduća godina izborna, a "kada ulazite u iz-
bornu godinu, morate donijeti procjenu o tome je li
političko čelništvo spremno donijeti određene
odluke". "Nakon ovih razgovora sam shvatio da neki
od bh. političkih lidera to shvaćaju i da su spremni
angažirati se. Neki drugi su više fokusirani na iduću iz-
bore i mislim da su to izazovi koji stoje pred nama",
ocijenio je zamjenik američke državne tajnice. Stein-
berg kaže da SAD i EU jedva čekaju da BiH prođe kroz
otvorena vrata k članstvu u EU-u i NATO-u. "Previše
čelnika ovdje traži od strana vani da nađu rješenja,
ali suština da budete članica europskih i euroatlant-
skih institucija jest da sami donosite odluke i da ste
spremni biti njihova članica", rekao je Steinberg.

A. Beus

PrintCom d.o.o.

Društvo "Hrvatski dom" Tuzla
Udruga "Hrvatska žena" Tuzla
Matica hrvatska Tuzla

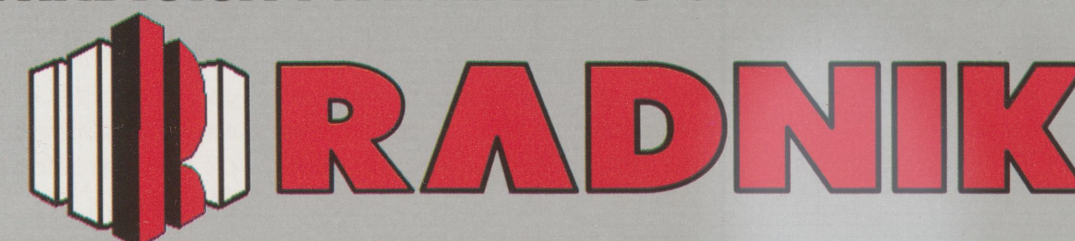

HKD "Napredak" Lukavac
HKD "Napredak" Srebrenik

OO SDA TUZLA

TRADICIJA I KVALITET U GRADITELJSTVU

GRAĐEVINARSTVO I GRAĐEVINSKA INDUSTRIJA D.D.

48260 KRIŽEVCI, KRALJA TOMISLAVA 45
Tel. (048) 279-300, Fax. (048) 279-333

www.radnik.hr e-mail: radnik@kc.htnet.hr

Visoki predstavnici i domaće vucibatine

Pjevač Nick Cave usao je u uži izbor za nagradu za bezvrijedan opis seksa u literaturi, koju dodjeljuje časopis "Literary review", objavila je novinska agencija BBC.

Imamo mi i manje vrijednih opisa ove vrste, ali za naše pisce nikada ne saznaju dodjeljivači nagrada, pa ni časopis "Literary review".

Samo u posljednjih nekoliko godina na pojedinim privatnim fakultetima u Srbiji obranjeno je od 150 do 200 doktorskih disertacija. Koliko se daleko otišlo, najbolje govori primjer studenta koji je 2005. godine magistrirao, već sljedeće godine obranio doktorsku disertaciju, a nakon dvije godine postao je mentor na doktorskim studijima.

Dešava se to i bez privatnih fakulteta, ali ne onima koji imaju novce, nego političku moć.

Ministar privrede, energetike i razvoja RS, **Slobodan Puhac**, izjavio je nedavno u Beogradu da će RS raspisati javni poziv za strateškog partnera za izgradnju hidrocentrala u gornjem toku Drine, a da će izbor strateškog partnera izvršiti u dogovoru sa Srbijom. Nakon toga će se znati tko će raditi na istraživanju, razvoju, gradnji i eksploataciji.

Gdje su u svemu tome Bošnjaci i Hrvati iliti BiH? Očividno nema ih, jer je Drina cijelim tokom, na obje obale, naseljena apsolutnom većinom Srbima.

Oružane snage BiH trenutno nemaju nijedan ispravan zrakoplov, a u vojnom sastavu imaju 109 pilota! Pojednostavljeno rečeno kadrovski smo bar u nečemu bogati, čaak prebogati, pa bi trebalo nešto poraditi na izvozu pilota.

Visoki predstavnik u BiH **Valentin Inzko** nada se da će OHR biti zatvoren u februaru naredne godine, ali je istovremeno bio skeptičan po ovom pitanju. „Iskustvo, međutim, pokazuje da je to u više navrata pokušavano. Već tri ili četiri moja prethodnika su rekla da su posljednji visoki predstavnici“, rekao je Inzko za austrijski dnevnik "Standard".

Sa strancima, visokim i niskim predstavnicima, Bosanci i Hercegovci se nisu usrećili, ali bez njih bi moglo biti još gore – sa domaćim vucibatina.

Prva dama Francuske **Karla Bruni – Sarkozy** prihvatila je ponudu američkog redatelja **Woodie Allena** da igra u njegovom narednom filmu. Neće joj biti teško. Ukoliko nije ranije, naučila je glumiti otkako je postala prva gospođa Francuske.

„Socijaldemokratska partija BiH nedavno je javno žestoko protestirala što je u posljednjem izvještaju ugledne Međunarodne krizne grupe tretirana kao bošnjačka stranka, a njen predsjednik kao jedan od bošnjačkih lidera. No, u povodu središnjeg obilježavanja Dana državnosti BiH, organizirala je svečanu akademiju na kojoj su govorili funkcionari SDP-a: – Zlatko Lagumdžija, Denis Bećirović, Damir Hadžić, Nermin Nikšić, Jasmin Imamović i Mirsad Bakalović. Činjenicom da makar ni za protokolarni govor u slavu najvećeg praznika multietničke države BiH nije bilo mjesta ni za makar jednog Srbina ili Hrvata, SDP BiH je od svečanog obilježavanja ZAVNOBIH-a napravio – farsu“, poruka je koju sam preuzeo sa stranica sarajevskog tjednika DANI.

Svaki dodatni komentar je suvišan.

U Magazinu DANI, od 27. XI. 2009. je pisalo: „Njegova svetost patrijarh srpski gospodin Pavle je sahranjen u Beogradu. Posljednjem ispraćaju prisustvovalo je preko pola miliona vjernika i gostiju. Svi mediji iz RS-a direktno su prenosili sahranu. Nažalost, ni jedan medij iz Federacije BiH nije se udostojio da svojim građanima, pravoslavnim vjernicima, omogući da vide sahranu u terminu od 11:00 do 12:30 sati. Svi mi plaćamo RTV pretplatu. Puna su usta ravnopravnosti i jednakosti naročito na FTV-u. Jadna nam majka, kad nam jedna grupa tzv. urednika diktira šta, kad i kako trebamo da mislimo i gledamo.“

No, comment. Sve je rečeno i poručeno.

„Suradnja između Federacije BiH i Republike Srpske na izgradnji novih elektrana na Neretvi je poželjna i donijet će niz prednosti za oba entiteta“, kazao je Vuk Hamović, predsjednik energetske kompanije EFT Group.

Dobro je da bh. entiteti, osim u kriminalnim vodama, u nečemu bar plove zajedno, ako i u ovom biznisu nema krimi radnji.

Potpredsjedavajuća Doma naroda Parlamenta BiH **Duška Majkić** tvrdi kako su joj na FTV priopćili da je tijekom gostovanja u emisiji ove televizije primila oko 150 prijetnji smrću i da je zbog toga Sarajevo napustila u pratnji odreda specijalne policije federalnog MUP-a.

Za neke su te, anonimne, prijetnje demokracija, a za mnoge izraz ljudske nemoći i iskazivanje bezobrazluka prema onima koji drukčije misle, a uz to još i javno govore. U najkraćem naša, be-ha, posla.

Stjepanu Mesiću suđeno je krnje Predsjedništvo. Bio je posljednji predsjednik "krnjeg" predsjedništva Jugoslavije, a posljednje dane predsjednikovanja Hrvatskom završava posjetom "krnjem" Predsjedništvu BiH. Prijemu nije nazočio srpski član Predsjedništva **Nebojša Radmanović**.

Bez obzira na sve krnjavosti ne može se ni slučajno reći kako je loše unovčio svoja predsjednikovanja. Naprotiv!

Ako je suditi po sadašnjim stavovima i razmišljanjima predstavnika srpskog, hrvatskog i bošnjačkog naroda, BiH neće uskoro dobiti jedinstveni zakon o blagdanima i neradnim danima, jer se **ova tri naroda** nikako ne mogu usuglasiti kad bi to trebalo da bude obilježen Dan nezavisnosti i Dan državnosti BiH.

U prethodnoj poruci nešto nije regularno. Narod se ne pita ne samo o praznicima i blagdanima, nego ni o preživljavanju, odnosno plaćama i drugim socijalama. Kada bi više zarađivali i veće mirovine imali ni najmanje ih ne bi bilo briga za kojeakve državne praznike.

Diskriminacija pri zapošljavanju Srba u Sarajevu, koju je potvrdilo i istraživanje Fondacije "Friedrich Ebert", samo je jedan u nizu dokaza neravnopravnosti srpskog naroda u takozvanom multietničkom glavnom gradu BiH. Istraživanje je potvrdilo da su Srbi nepoželjni kao stalno zaposleni u sarajevskim poduzećima, te da rade samo kao honorarci, a da dominantu ulogu imaju Bošnjaci, bilo kao radnici, bilo kao poslodavci.

S prethodnim rezultatima trebalo bi napraviti paralele o položaju Srba i Bošnjaka u zapadnoj Hercegovini, te statusima Hrvata i Bošnjaka u Republici Srpskoj. Bez toga svaki rezultat, odnosno svako istraživanje, ostaje neobjektivno.

Međunarodni institut za bliskoistočne i balkanske studije (IFIMES) iz Ljubljane, plasirao je poruku koja glasi: – **Radončić bi u ovom trenutku, prema obavljenim istraživanjima, ukoliko bi se natjecao za Predsjedništvo BiH, pobijedio i Silajdžića i Tihica.**

Bez dvojbe ovo je informacija koju bi najozbiljnije morali analizirati potencijalni kandidati za bošnjačkog člana Predsjedništva.

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

ULAZAK U IZBORNU GODINU... IMA LI VIŠE SMISLA?

Hoće li Bosna i Hercegovina ikada doživjeti revoluciju? Hoće li više ikada pobijediti zdrav razum? Ili ćemo ponovno voditi prudske i butmirske bitke bez kraja koje će i ovo parče zemlje što nam je ostalo podijeliti na torove? Odgovore na ova pitanja dat ćemo u novoj izbornoj godini upravo mi.

Još jedna godina iza nas – godina globalne ekonomske krize, ali u našoj zemlji i svakog drugog oblika krize. No, ulazak u narednu 2010. godinu mogao bi biti još jedan početak turobnog političkog stanja u kojem ćemo kao građani imati priliku gledati one koji se čuvanjem vitalnih nacionalnih interesa, očuvanjem slobode, radnih mjesta i čega još sve ne što su i samo obećavali pri prošloj izbornoj kampanji. Svi ti političari i veliki predizborni govornici s podebljim medijskim dosjeom vrlo brzo postanu slabi moćnici. Iz godine u godinu građanima kojima su obećavali bolju budućnost svojim djelima svakodnevno dokazuju samo to da su ih ostavili same, na ulici, ne samo bez prava na slobodu, već bez bilo kakvog drugog oblika ljudskog dostojanstva. Od svega onoga što su obećavali uspjeli su sačuvati samo ono što nisu ni spominjali, a to su visoke plaće njih samih.

Pred nama je, naime, izborna godina u kojoj se ponovno najavljuje povećanje čega drugoga nego – plaća. Vodeći čovjek većeg entiteta kaže da je plaća od nekoliko tisuća maraka mala i da njemu njegovo zdravlje nitko ne može platiti. I još dodaje da pet milijuna maraka koliko je za narednu godinu odvojeno za rad političkih stranaka je nužno ukoliko želimo imati zemlju u kojoj će se voditi ni manje ni više nego *ozbiljna politika*. Nevjerojatno, ali istinito – rekli bi mnogi. Kao da je svih ovih godina političkim strankama i njihovim vjernim predstavnicima bilo malo novca i da upravo zbog, za njih, male plaće nisu mogli pametno voditi politiku, pa će sada ako im se dadnu više plaće raditi bolje. Zar svi zajedno nismo svjedoci da se u BiH uništava sve do čega vladajuće političke stranke dođu. Svako malo pred zgradama državnih institucija na bilo kojoj razini prosvjeduju djelatnici gladni i žedni moleći makar za dostojanstvo. A to dostojanstvo davno je pogaženo, jer odgovorne za ljude – ljudi ne zanimaju i jedino što njih zanima jeste kako s još kojim milijunom maraka podebljat svoje bankovne račune u nekoj od egzotičnih zemalja. Naravno, kako je broj onih koji nastoje što brže postati *tajkuni* sve veći, tako je više potrebno ugrabiti u državnu kasu od koje svatko ima tajni ključ.

Pitam se imaju li ti ljudi sna? Ako imaju, sanjaju li ikada građane ove zemlje koji iz dana u dan krpe kraj s krajem. Pitaju li se kako industrijalci ove zemlje školuju djecu i kako se liječe umirovljenici s 290 KM mirovine. Mislim da ne, jer oni žive u takvom okruženju da skoro i ne poznaju takve ljude. I sve nas ovo isto čeka i naredne godine. Kolika politička

agonija vlada ovom nesretnom zemljom koja je nekada u svijetu bila primjer spoja različitosti i ljubavi, pokazuje grad Mostar. Upravo Mostar, kao simbol spajanja ljudi izgubio je svoj najvažniji smisao. U tom gradu most već odavno razdvaja, a cijelu 2009. godinu tamošnji političari nisu mogli donijeti odluku tko će voditi taj grad. Nije im bilo čak ni važno što su se zatvarale veoma važne institucije, što su ljudi gladni i žedni na + 40 prosvjedovali na ulicama. Mostarci su bili više od godinu dana žrtve nehumane politike, politike koja se u najmanju ruku pokazala bolesnom jer kako bi bilo kakav vid zdrave politike dozvolio da građani godinu dana bez plaće žive, da djeca Mostara ne idu školu jer nastavnici nemaju osnovna primanja i da se ugase veoma važne institucije koje su također od životnog značaja. Mostar je kao takav aplicirao i za Guinnessovu knjigu rekorda – jer čak ni u sedamnaestom pokušaju nisu izabrali prvog Mostarca. Sva agonija, da bi se na kraju sve svelo na isto. Grad spajanja, mostova i suživota postao je grad slučaj.

I opet sve po starom, ulazimo u još jednu izbornu godinu kada će nas trovati nacionalnim mržnjama, u nacionalno će se zaklinjati baš oni koji do prije dvadeset godina su bježali od svoje vjere i nacije. Zar nas u to nije uvjerila prošla izborna kampanja, preprošla i svaka druga od 1995. godine? I zar ćemo opet biti taoci tih umova koji će nam opet obećavati da će ovom zemljom teći med i mlijeko. Bit ćemo svjedoci različitih Prudova i Butmira kada će svatko tražiti svoje parče zemlje kunući se tako u vitalne nacionalne interese, ni sami ne znajući što zapravo znači ni nacionalno niti vitalno.

Moram spomenuti da na žalost niti u 2009. godini nismo zaobideli izbornih obećanja. Kampanja za predsjednika Republike Hrvatske dobro se vodi i na ovim prostorima. Svi tamošnji kandidati uprlj su svoje poglede prema ovdašnjim Hrvatima. Znaju da baš hrvatski narod s ovih prostora može donijeti odlučujući rezultat što se pokazalo i na posljednjim izborima u Hrvatskoj. Bit će ovo zato veoma važan Božić u kojem ćemo dobiti novog predsjednika susjedne zemlje čiji smo većinom državljani, a s kojim će ovdašnji Hrvati odmah znat na čemu su.

I na kraju ne mogu, a da se ne dotaknem da su ovdašnji *politički maheri* u ovoj godini recesije gotovo uništili kulturnu scenu u BiH. Smanjivali su proračune kulturnim institucijama ili su ih ostavili potpuno bez novca. Samo zahvaljujući entuzijazmu umjetnika, glumaca, književnika i slobodnih kreativaca, kultura

u BiH je uspjela preživjeti. Sve je to pokazatelj o ljudima koji nemaju osjećaj za lijepo, već samo za prijavno.

Pred nama će se ponovno, u izbornoj 2010. godini, pojaviti kravatirani tipovi spremni za svaki vid pomoći i blagostanja. No, tko bi im više vjerovao i tko bi više bilo što drugo na njima primijetio osim lijepe kravate koje, kako je i rekao jedan od vodećih političara u našoj zemlji, koštaju kao i minimalna mirovina jednog umirovljenika. Dok građani žive od minimalca, pitaju se kako dočekati Božić i Novu godinu, naši uvaženi predstavnici na svečanom čestitajima smišljaju kako što više potrošiti u izborna izlaganja.

Osim što je država podijeljena, podijelili su se i ljudi na svim stranama. Bošnjaci nikada kao do sada nisu bili razjedinjeniji. Mišljenja su im potpuno ista, ali ambicije različite, a sve moguće koalicije već su odavno pukle. Da situacija bude još zanimljivija u izbornu utrku ušla je i jedna nova bošnjačka politička stranka. Hrvati su prvaci u razjedinjavanju i iz godine u godinu ta razjedinjenost među najmalobrojnijim konstitutivnim narodom postaje sve očitija. Ni kod trećeg konstitutivnog naroda nije ništa bolje, razjedinjenost postoji, ali se barem u jednom slažu – ne daju Republiku Srpsku. Sve to ukazuje da je želja za komadićem moći i slave veća od bilo kakvog interesa.

Ali, ono što je 2009. godinu činilo svijetlom i posebnom je 800. obljetnica Franjevačkog reda. Toliko vedrine i ljepote u njihovoj povijesti. Toliko ljubavi i vedrine u ljudima koji su stoljećima stvarali mir. Toliko jednakosti i bratskog osjećaja prema ljudima. A upravo su franjevci stvarali ovu zemlju, činili je prosperitetnom, doprinosili kulturi življenja, spajali različitosti i uvijek hodili s porukom mira. I kada se čini da ova zemlja dotiče polako dno, pogled u franjevece daje neku neopisivu nadu da bitka nije izgubljena. Da će ponovno onu zajedničku Bosnu u život vratiti braća koja su je iz temelja obnavljali i davali joj neopisivu slast života. Sretna sam što sam bila dio njihovog nauka koji se temelji samo na osnovnim ljudskim vrlinama. Čovjek – jedino je čovjek važan, učili su me franjevci. Neka i oni koji će čitati ove retke, a koji će uzeti vlast u svoje ruke naredne godine, zapamte barem ovu posljednju rečenicu ispisane kolumne.

Čestit Božić i sretna Vam Nova 2010. godina.

Maja Nikolić

FRA VJEKO ĆURIĆ-MUČENIK BOSNE SREBRENE

Nastavljajući naše pisanje o duhovnim velikanima hrvatskoga naroda nezaobilazno se pred nama ukazao lik fra Vjeka Ćurića, mučenika i uskoro, nadamo se, sveca naših dana. Poznato nam je da su sveci svjetionici u koje se trebamo ugledati. Oni su primjeri za slijediti i poštivati. U crkvenoj povijesti imamo sve-taca i mučenika čija je smrt imala za cilj dvije nakane. U ranijoj povijesti mučeništva, u njegovim samim po-čecima, prvi su kršćani svoje živote davali i žrtvovali kako bi dokazali svoju vjernost Kristu. Bivali su mu-čeni i na kraju ubijeni. Tako su važni sveci prve crkve ubijeni mučeničkom smrću poput svetog Petra i

ziju u Visokom kao i Novicijati (godina kušnje za pripravu stupanja u Franjevački red). Studira na franjevačkoj teologiji u Sarajevu i zaređen je za svećenika 1982. godine. Poslije ređenja odlazi u Pariz na studij francuskog jezika te u Ruandu dolazi 1983.

Rani žar za misije

Prije nego je fra Vjeko završio osnovnu školu, u Osovu su na poziv župnika došli dominikanci i održali kratke misije i fra Vjeko je, čuvši njihova predavanja, želio stupiti u njihov red i prije završetka osnovne škole. Na insistiranje župnika ipak završava osmoletnu.

Pavla, Perpetue, Felicite i mnogih drugih. Druga je vrsta mučeništva ona koja ima za cilj spašavanje drugih života davanjem svojega. Tako su kroz dugu crkvenu povijest mnogi kršćani davali živote za druge. To dakako ne znači da su oni prvi svoje mučeništvo utkali samo u svoju slavu, nego su upravo ti prvi mučenici sveci u srcima budućih naraštaja porodili rečenicu *da je krv mučenička sjeme novih kršćana*. Tim putem su krenuli prvi kršćani.

Drugim putem, ali s istim odredištem pošli su drugi mučenici koji su živote davali za druge. U povijesti Crkve mnogi su takvi svjedoci vjere i ljubavi. Među brojnim imamo primjer, također sveca mučenika našeg vremena svetog Maksimilijana Kolbea koji je doslovno svoj život dao za prijatelje, jer je u Auschwitzu stao pred streljački vod umjesto jednog oca obitelji. Tako je slijedio primjer živoga Isusa koji je rekao: *„Nema veće ljubavi od ove, a to je dati svoj život za prijatelje“*. U tome nizu svetaca mučenika je i fra Vjeko Ćurić. Naš suvremenik, fra Vjeko, punim imenom Vjekoslav Ćurić rodio se 26. travnja 1957. u župi Osova, općina Žepče, Bosna i Hercegovina. Rođen je u obitelji oca Petra koji je bio radnik i hranitelj obitelji i majke Ane koja je kao i gotovo sve žene onoga vremena bila majka i domaćica. Osnovnu školu završava u rodnom mjestu. Franjevačku klasičnu gimna-

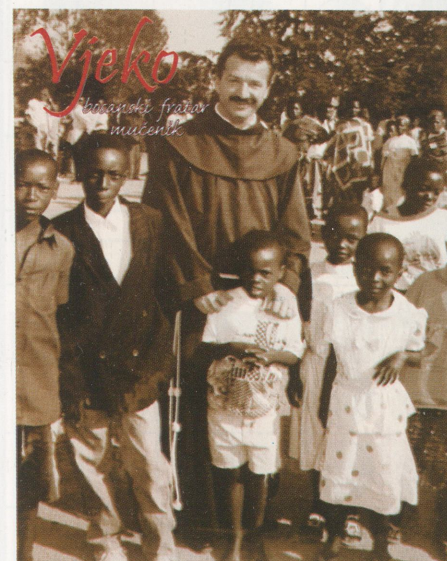
Nakon toga Vjeko odlazi u Franjevačko sjemenište u Visokom gdje završava klasičnu gimnaziju. Nakon završetka gimnazije nastavlja s teološkim studijem u Sarajevu. Studirajući teologiju u njemu se javlja želja za misionarskim životom, da ide u svijet drugima propovijedati Krista raspetoga. Fra Vjekina želja za misijama sve više raste i on će od svojih duhovnika tražiti mišljenje za takve njegove planove i promišljanja. U mnogim pismima može se vidjeti kako je Vjeko uvijek polako gradio postupke i donosio zrele odluke. U pismu koje fra Vjeko piše župniku svoje rodne župe, fra Tomislavu Međugorcu, moguće je vidjeti kako je mladi Vjeko već tada svoj život vidio kao misionarski poziv u daleke zemlje. U tom pismu piše: *„Ja sam već u drugom dijelu teološkog studija, vjersku sam odslužio i bilo bi vrijeme da zrelije i ozbiljnije sagledam sebe, svoje želje i mogućnosti kao studenta teologije i kao franjevca, budućeg svećenika. Oduševljenje za franjevački i svećenički poziv i život te spremnost učiniti nešto na narod Božji, Crkvu, doveli su me do ovdje i to mi je ujedno i razlog što sam ovo što jesam. No u tim okvirima ozbiljno sam razmišljao sve ove godine i o tome da svoj život ili barem dio života posvetim misijama. To je, čini mi se, angažman koji bi mogao potpunije osmisliti moj svećenički i redovnički život. Lijepo je služiti svome narodu, lijepo je istraživati*

i posvetiti se znanosti, ali nekoga privlači i ljepota misijskog rada.“ Iz ovoga pisma koje je fra Vjeko napisao dok je još bio student jasno je kako je on vrlo rano osjetio poziv u misije, *kako bi služio i vjernicima i nevjernicima i kršćanima i nekršćanima*. Pismo s ovakvim sadržajem fra Vjeko nije uputio na Provincijalat Bosne Srebrene, ali su s njegovom željom da pođe u misije provincijal i uprava već bili upoznati. To dokazuju pisma koja je fra Vjeko uputio provincijalu, kao i provincijalov odgovor. Vjeko je molio Provinciju da mu dozvoli polaganje svećanih zavjeta kako bi mogao što prije otići u misijski rad. Znao je da će, ako položi svećane zavjete od nadbiskupa moći moliti svete redove đakonata, a kasnije i svećenika. Također je fra Vjeko molio profesorski zbor Teologije da mu dopuste neke predmete upisati izvanredno. Tako bi se bolje pripremio za misije. Vjeku je dopušteno izvanredno upisivanje nekih predmeta. Nakon toga mu je tadašnji provincijal fra Alojzije Ištuk dozvolio prijevremeno polaganje svećanih zavjeta pa je fra Vjeko položio svećane zavjete 31. ožujka 1982. godine. Za svećenika je zaređen 21. lipnja iste godine. Odmah iza mlade mise uputio se u Pariz. Tamo se pripremao za Afriku, učeci jezik, geografiju, kulturu i običaje Afrike. Sljedeće će godine u kolovozu fra Vjeko Ćurić otići u Afriku, gdje je od rane mladosti čeznuo otići.

Prvi misionarski koraci

Sa svojom subraćom fra Vjeko je stigao u Afriku i svi su se razili u različite zemlje. Jedan je otišao u Malavi, drugi u Obalu Bjelokosti, dok je treći završio u Ugandi. Fra Vjeko je svoje odredište pronašao u Ruandi, u župi Kivumu. U to je vrijeme san generalne uprave Franjevačkog reda bio proširiti franjevačku obitelj u zemlji istočne Afrike. Tako je započeo projekt Afrika i u tom projektu je bio i jedan franjevac koji će poslije postati general franjevačkog reda, fra Vjekin prijatelj, fra Giacomo Bini. Dolaskom u Ruandu Vjeko je ostvario svoj san postati misionarom. Često je govorio kako je upravo Ruanda najbližnja Bosni. Ruanda u koju je došao fra Vjeko Ćurić naziva se i zemlja mladosti jer je 43 % stanovništva mlađe od 14 godina. Zemlja je to veoma siromašna. Etnička struktura stanovništva izgleda ovako: većinu čine Hutui (84 %) koji su na područje današnje Ruande došli za vrijeme velike Bantu seobe oko 100. godine prije Krista. Na drugom su mjestu Tutsi kojih ima 15 % i na koncu pleme Twa Pigmeja kojih je oko 1 %. Plemena Hutui i Tutsi nemaju nikakve srodnosti, ali su se kroz vrijeme izmiješali, govore istim jezikom i katolici su. Dolaskom kolonizatora, Nijemaca, a kasnije i Belgijanaca, počinje kolonijalno razdoblje u Ruandi. Hutui su oslobođeni ropstva, a Tutsi nisu više imali sve ovlasti. kolonizatori su podjarili Hutue te oni 1959. godine svrgavaju manjinsku Vladu Tutsija. Te godine je u Ruandi život izgubilo dva milijuna ljudi.

Kada je fra Vjeko tek došao živio je u kućama mještanima, bez struje i vode, ali je i pored toga nalazio načina kako bi im pomogao. To je uspijevaio povezujući se diljem svijeta s mnogim prijateljima, dobrotvorima. Na početku su ga najviše iznenadila misna slavlja njegovih novih prijatelja *garonja* kako ih je od milja zvao. Kada bi pod misom bilo prinošenje darova vjernici bi donosili kokoši u crkvu. Fra Vjeko je znao pričati: *„Nekad se znalo desiti da crkva bude puna kokoški koje skaču i po altaru“*. Po svemu što znamo o fra Vjeku možemo zaključiti da je bio čovjek duševan i spreman naučiti sve što se ticalo njegovih novih župljana. Usvojio je i njihov način smijeha. Tako se i on počeo smijati kao pravi Afrikanci koji svoj smijeh izvlače iz srca, a ne samo iz pluća. Kada se smiju trese im se cijelo tijelo. I ako se smiju ne rade ništa drugo nego se samo smiju. Fra Vjeko je taj smijeh zadržao na licu kao da se s njime rodio, a osmijeh mu je bio stalno na licu. Za fra Vjeko je jedan od bosanskih franjevaca rekao kako je on jedan od onih ljudi koji imaju u sebi toliko energije da im ovoze-

maljski život ne može dugo trajati jer kao da sagore u davanju sebe drugima. U pomaganju onima zbog kojih je došao u Ruandu bio je svestran i bogat, pun misionarskog žara i energije. Bio je dobre naravi, veseo, inteligentan, radišan i predan svome poslanju. kao takav želio je što bliže biti svojim župljanima, želio je živjeti kao oni uistinu siromašno. Na taj je način upoznao običaje, kulturu i dušu tih ljudi. Prije rata koji je sve poremetio, fra Vjeko je imao velike planove koji bi olakšali i obogatili život njegovih *garonja*. Idući tim putem fra Vjeko je počeo graditi naselje Nazaret gdje je papa Ivan Pavao II. 1993. godine imao misu kada je blagoslovio Ruandane i njihovu zemlju. U tom je naselju izgradio crkvu i samostan. Među graditeljske pothvate mu se pripisuje medicinski centar u kojemu su se liječili i Hutui i Tutsi. Izgradio je veliku zanatsku školu koju su mogli pohađati siromašni đaci zahvaljujući novcu njegovih prijatelja iz Njemačke.

Nastavit će se...
Mladen Bosankić

HRVATSKI NAŠ SAMOSVOJNI:

POVIJESNI KONTEKST RASLOJAVANJA HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA

“I k tomu bio sam u brizi i stalno ožalošćen mislju zbog velikih ratova i nemira koji su se zbili u naše vrijeme, koje digoše Turci koji potječu od Izmaila, sina Abrahamova sluškinje Agare, protiv svih zemalja svijeta. I zauzevši Grčku i Bugarsku, Bosnu i Albaniju, navališe na narod¹ hrvatski šaljući velike čete.“

Zapis popa Martinca o bitki na Krbavskom polju godine 1493.

Kako je u prethodnom broju rečeno, razdoblje od 12. do kraja 15. st. lingvisti uglavnom razvrstavaju u prvi period povijesti našega književnog jezika. U kratkom, karakteristika tog razdoblja jest neprekidno nastojanje da se pisanom riječju premoste dijalektalne granice i tako otvore novi, širi prostori ne uvijek samo književnom djelovanju, nego i svijesti da se time – u odsustvu drugih mogućnosti i sredstava – duhovno povezuju *membra disiecta patriae*².

Početkom 16. st. počinje drugo razdoblje povijesti hrvatskoga književnog jezika. Glavne razlike ovoga doba u odnosu na prvo ogledaju se u razvoju hrvatske umjetničke književnosti, prevladavanju latinice nad ostalim pismima te razvoju pokrajinskih književnosti i pokrajinske publike, i to s ravnotežom svih triju narječja, čakavskog, kajkavskog i štokavskog. Povezano s potonjim, nastaju i dva jezična kompleksa: sjeverozapadni (sjevernočakavsko-kajkavski) i jugoistočni (južnočakavsko-štokavski), koji će se zadržati sve do preporoda.

Razloge razvoja pokrajinskih književnosti, sada pravih umjetničkih – za razliku od srednjovjekovne pismenosti u koju se ubrajaju i historiografija, epistolografija, pravni, diplomatski, liturgijski spisi i drugi nefikcionalni tekstovi – treba tražiti u povijesnom kontekstu.

Tako, potkraj 15. st., u vrijeme kada se već pojavljuju zrelija umjetnička djela na čakavskom u Dalmaciji i posebno u Dubrovniku na štokavskom narječju, hrvatskim je zemljama zaprijetila turska opasnost. Hrvatski narod doživljava opću kataklizmu na Krbavskom polju (1493.), kada – prema riječima popa Martinca iz Grobnika – Turci “nalegoše na jazik hrvatski” uništavajući “vse zemlje hrvatske i slovin-ske do Save i Drave daže do Gore Zaprte”, a gospoda hrvatska i banovi nisu im se mogli oduprijeti. Mlečani su već prije oduzeli velik dio hrvatske obale s gradovima i pripadnim otocima (Zadar, Šibenik, Trogir, Split, Hvar). U doba, dakle, početaka hrvatske umjetničke književnosti hrvatski se narod nalazi pod vlašću nekoliko suprotnih sila: veći je dio zapadne Bosne, tzv. turske Hrvatske, pod Turcima, dalmatinska Hrvatska (od 1408.) pod Mlečanima, banska Hrvatska (od 1527.) pod Habsburzima, dok je Istra u to doba najvećim dijelom pod mletačkom upravom. Pored Dubrovnika, koji je jedini sačuvao relativnu slobodu,

neosvojena je ostala tek zemlja između najsjevernijeg Jadrana i Drave sa Zagrebom kao središtem, i ta se zemlja kasnije počinje nazivati Hrvatskom, a hrvatski će je staleži na svojim saborima prozvati *reliquiae reliquiarum olim clari regni Croatiae*³.

Nije, prema tome, neobično i neshvatljivo to što su rascjepkanost hrvatskih krajeva i rečene povijesne okolnosti rezultirale i rascjepkanošću hrvatske književnosti, nemogućnošću da se stvore zajednička središta, zaboravljanjem starih državnih predaja, nejednakošću u društvenom ustroju i stupnju kulture pojedinih tih krajeva, navikavanjem na tuđe običaje i na pokrajinska, strana i često neodređena i neadekvatna imena – hrvatski se jezik zove u raznim pokrajinama dalmatinskim, ilirskim, slovin-skim, slovenskim, a Hrvati Dalmatincima, Ilirima, Slovinima i sl.

Ti su politički i ratni događaji u 15. i 16. st. predstavljali i za jezik takve teškoće da bi i na jednom veoma čvrstom i homogenom temelju bilo teško dalje graditi u svim krajevima u istom smjeru i na isti način. Kontinuitet nije, doduše, uništen, ali je posve poremećen. Čakavska se književnost (Marulić, Hektorović, Zoranić, Lucić) razvija u centrima u kopnenoj Dalmaciji i na otocima, kajkavska (Pergošić, Vramec, Habelić, Zrinski, Frankopan) sjeverno i sjeveroistočno od Save i Kupe te štokavska (Menčetić, Držić, Vetranić, Gundulić, Divković) u Dubrovniku, Bosni i Slavoniji.

Što se tiče povijesti srpske književnosti, bilježi se samo kako padom srpskih zemalja pod tursku vlast književni rad u njima od kraja 15. st. zamire. Nastavljen je rad na historiografskim vrstama poznoga srednjeg vijeka: kronikama, ljetopisima, rodoslovima i kronografima. O opadanju originalnog književnog stvaranja u Srbu dovoljno svjedoče najpoznatija književna imena: kaluder iz 16. st. Anikita Lav Filolog, dečanski živopisac Longin te “neumorni knjigoljubac” patrijarh Pajsije. Dakle, za razliku od hrvatske književnosti koja u ovo doba cvjeta, srpska biva sasvim prigušena sve do 18. st., kada u današnjoj Vojvodini i dijelovima Mađarske dolazi do obnavljanja književnog rada i književnog jezika.

Alen M.

¹ U izvornom tekstu na starohrvatskom jeziku na ovom mjestu stoji “nalegoše na jazik harvatski” iz čega je razvidno koliko su u hrvatskom ne razdvojni pojmovi jezik i narod.

² lat. ‘raspršeni dijelovi domovine’

³ lat. ‘ostaci ostataka nekad slavnog kraljevstva Hrvatske’

glasnikova skandinavka

AUTOR: ROBERT STRAUS	BLAGDANSKA PORUKA	DRUGI NAZIV GRADA TROJE	KONAC, PREDA	KRAT. ZA "KONJSKA SILA"	BOŽIČNA PJESMA	DEVE TO SLOVO ABECEDA	VEDRA, ŽIVAHNA	ŽENSKO IME, EMA	ŠAV NA ŽENSKOJ ČARAPI	TAMA, POMRČINA (MNOŽ.)	ČETVRTI I PRVI SAMO- GLASNIK	POSTOJAN IZUMRO EVROPSKO GOVEDO	OZNAKA ZA "SIMENS"	BOŽIČNA PJESMA	SKANDI, MUŠKO IME	KRETAJE KROZ ZRAK	NJEMAČKI PRIJEDLOG	IZUZETAN, NADPRI- RODAN
ŠESNAESTO STOLJEĆE (ITAL.)																		
PROPELER (MNOŽ.)						DRŽAVA JED- NOG IMAMA PJESNIK ZUPANČE							IME GLUHI- CE KOLESAR SUDIONIČ U SVADBI					
DOBRO NAHRA- NJEN				ZAČINJAVATI JELO SOLJU NEVELIKA							USHIĆENJE GRAD U RUMUNJSKOJ						AUTO OZ- NAKA ZA NJEMAČKU PORTIR	
POKAZNA ZAMJENICA			KOVINA DRŽAVA U AFRICI						VRSTA KITA ZAVARENO MJESTO								"VEČERNJE NOVINE" DIO ŽENS- KOG NAKITA	
STARINSKI NAZIV ZA MOR. OBAU							TRIJESKA JUNAČKI SPJEV					MALA EVROPSKA DRŽAVICA EL. NATRIJ						
OZNAKA ZA "TRITIL"		STAVAK ODLOMAK POTPISNICI NA MJENICI							MUŠKO IME "AMPER"							PRODUKT GORENJA "UNITED PRESS"		
RJEKA U ZAPADNOJ INDIJI								SVEČANA POVORKA					VRSTA BUNDEVE					
POKAZNA ZAMJENICA				ŠPANJOLSKA OSOBNA ZAMJENICA								VRSTA VOĐENOG PLOVILA						
POSLEDNJE I PRVO SLOVO ABECEDA			MJERA EL. OTPORA POZORNICA, BORILISTE									OZNAKA ZA "VISINU"			UŠTAVLJENA OVČJA KOŽA BAKALIN			
MADAR. ŽENSKO IME												KRAT. ZA "ET CETERA"					NORVEŠKA KIKI U KOSI	
LING. KRAT. ZA "CIRILSKI"				JAPAN MORSKA RIBA								SMJEŠTAJ ZA KROMPIR						NAČIN PISANJA (MNOŽ.)
JEDNA STRANA SVIJETA												ZNAK ZA ELEMENT SREBRO				"LOCUS SIGILLI" SASTAVNI VEZNIK		
VREMENŠNO, MATORO												SKLADBA ZA DEVE PJEVAČA						
JAPANSKA KOPNENA MILJA			LATINSKI PRIJEDLOG KEM. ELEMENT			PRITOKA ORINOKA U VENECIJU	GLAZBENA KRAT. ZA "TEMPO"	STAROGRČKI JUNAČKI SPJEV	NOTA SOLMI- ZACIJE	RADIOAKT. KEM. ELEMENT	OTROVNE TVARI	GRAD U RUSIJI	OMOTATI, OBAVITI			PRIMORSKA UZREČICA ŽENSKO IME, OTA	SEMITSKO BOŽANSTVO ČOVJEČJA SNAGA	
OZNAKA ZA "ENERGIJA"		POSVOJITI TUĐE DUJE ELEKTRO- KEMIJA															PEPELIJASTO NEPOKRETN IMETAK	
NAKLADA, BROJ ODS- TANIH PRIMJERAKA							AFRIČKA DRŽAVA ORGANSKI SPOJ											
OSJETILO MIRISA			GRUPA ATOMA TOMISLAV OD MILJA						PRAVITI TKANINU PREFIKS ZA STAROST							SIJED DRŽAVA U AZIJI		
ŽENSKO IME					BOŽIČNA PJESMA RASTAVNI VEZNIK												RIM. BROJ "101" "VISOKA STR. SPREMA"	
IME PJEVAČA ROBIČA					ST. NAROD U DACIJI ZNAJSKI OTROV							LIČINKA VRSTA PERŠUNA						PČELINJAK, ULISTE
AM. KRAT. ZA "SVE U REDU"			MILADOVA IMENJAKINJA OZNAKA ZA "GAUS"							MJESTO U RUMUNJS- KOJ NA HERI "DINAR"							OZNAKA ZA "URAN"	ITALIJA
NASTAVAK BLAGDAN- SKE PORUKE									ČAST, PONOS					GORSKI VRH U ALŽIRU				

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba
www.luciana.ba

LUCIANA

SJEĆANJE

PERO (Marjan) MIJATOVIĆ
06. 11. 2008. – 06. 11. 2009.

Nikad tvoj lik ne spozna tama,
niti ga smrt u sjećanju ruši.
Uvijek si bio i ostat ćeš s nama
u našim srcima, u našoj duši.

TVOJA OBITELJ

SJEĆANJE

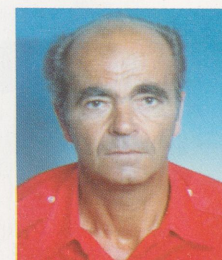
Dana 26. studenog 2009. godine navršilo se
šest mjeseci od smrti

BOŽO ĐULABIĆ

Tvoj lik i tvoja dobrota vječno
će živjeti u našim srcima.

TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

Dana, 7. prosinca 2009. godine navršio se
dvije godine od smrti mog dragog supruga

ANTO IVANOVIĆ iz Orašja
07. 12. 2007. – 07. 12. 2009.

Tvoja dobrota, plemenitost i tvoj lik će živjeti u
mom srcu. Bože čuvaj ga, daj mu mir u vječ-
nosti. Počivao u miru Božjem.

Zahvalna supruga Mara

SJEĆANJE

15. prosinca 2009. godine navršilo se četiri
godine kako si nas zauvijek napustila

MARICA (PEJO) LUKIĆ
2005. – 2009.

Sjećanje na tvoj lik dio je našeg života.

Tvoja djeca s obitelji.

SJEĆANJE

Dana, 20. prosinca 2009. godine navršilo se
deset godina od smrti dragog supruga, tate,
svekra i djeda

GRGA (MARJAN) ĐURIĆ

Tvoj lik uvijek s nama.

TVOJA OBITELJ

SJEĆANJE

TOMISLAV (DRAGO) JUKIĆ
24. 12. 2007. – 24. 12. 2009.

Otišao si od nas baš na Badnji dan,
a ostavio bol u srcu i nemiran san.

TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

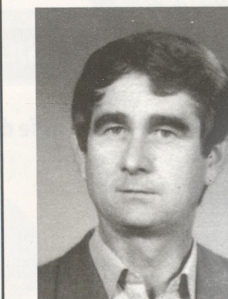

DELFA (rođ. TUNJIĆ) BOŽIĆ
22. 12. 2001. 22. 12. 2009.

Živiš u svakom danu našeg života

TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

RATKO KRSTIĆ
02. 02. 1991. – 02. 02. 2010.

Vrijeme je nijemi svjedok, uvijek si s nama.

TVOJI NAJMILIJ

in memoriam

SJEĆANJE

Dana 27. siječnja 2010. godine navršit će se deset godina od smrti

MARKO BEGOVIĆ
27. 1. 2000. – 27. 2. 2010.

Svakog dana misli putuju, putuju da te u malim stvarima pronađu.

Svakog dana zvijezde sa neba sijaju, i znam da najsajnija od njih – tvoja je. Jer si zauvijek sa mnom tu. To mi jedino nosi neku utjehu.

TVOJI:
supruga Marica, sin Bato, kćerka Ljilja, snajka Ceca, zet Ilija, unuci: Kristina i Patrik.

SJEĆANJE

Dana, 12. studenog 2009. godine navršilo se trideset godina od tragične smrti sina i brata

MATO (MIJO) DIVKOVIĆ
12. 11. 1979. – 12. 11. 2009.

Tuga i bol se ne mjere vremenom nego prazninom i doživotnom ranom koja je ostala u našim srcima. Ljubav prema tebi je doživotna i neka te Anđeli čuvaju.

S tužnim poštovanjem: otac Mijo, majka Ruža, brat Borislav, sestra Slavica, zet Milenko, snaha Ankica, sestra Draženko i sestra Vedrana.

SJEĆANJE

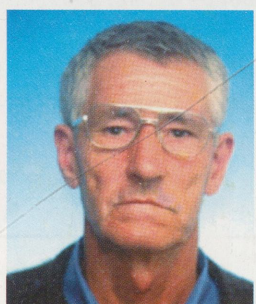

TOMA (MARKA) JUKIĆ
25. 9. 1934. – 17. 11. 2009.

Našu tugu za tobom vrijeme ne može izbrišati. U molitvama i mislima uvijek si s nama. Počivao u miru Božjem!

Tvoja supruga Sara i djeca sa obitelji.

SJEĆANJE

TOMA (MARKA) JUKIĆ
25. 9. 1934. – 17. 11. 2009.

Našem odanom i plemenitom članu koji će nam trajno nedostajati! Počivao u miru Božjem!

OO HDZ BiH Tuzla

SJEĆANJE

Slavoljub Perdija,
profesor emeritus
Tehnološkog fakulteta

Dana, 11. 12. 2009. godine u 77. godini života, preminuo je uvaženi profesor u mirovini, dr. sc. Slavoljub Perdija, profesor emeritus Tehnološkog fakulteta Univerziteta u Tuzli.

SJEĆANJE

Dana 15. prosinca navršilo se godina dana od smrti našega

VINKA DOBRINIĆA
15.12.2008. - 15.12.2009.

Hvala ti za sve što si učinio za nas. Počivaj u miru Božjemu!

*HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla*

SJEĆANJE

LUKA IVANOVIĆ
21. 12. 2002. – 21. 12. 2009.

na naše drage roditelje

Sa vama živjeti bilo je milina, a bez vas samo bol, tuga i praznina. Počivali u miru Božjem.

JANJA IVANOVIĆ
07. 01. 2000. – 07. 01. 2010.

VAŠI NAJMILIJ

TK

JAVNO PODUZEĆE RADIO TELEVIZIJA TUZLANSKOG KANTONA

**Kompletna paleta
grafičkih proizvoda**

Pogled u budućnost

PrintCom
GRAFIČKI INŽENJERING

Mije Keroševića Guje 20, 75000 Tuzla, Bosna i Hercegovina
Tel: +387 35 282 000, +387 35 281 751, Fax: +387 35 311 210
e-mail: printcom@bih.net.ba, www.printcom.ba

CVJEĆARA FLORAMI

Vam nudi veliki izbor rasade, saksija, žardinijera, zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju od 1kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES, rezanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šiblja.

Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu i dobiti stručne savjete.

Vaše je samo da dodete na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu.

FRANJO BOSANKIĆ

MOTEL ORION ORMANICA SREBRENİK
TEL. 035 650-035 061 143-337 VI. Mato Jurić

VAŠ AUTOSERVIS SENKOVIĆ

...još jedan **plus** za Škodu!

Postanite pozitivni uz Škoda pakete!

Da ne povjeruješ...

Fabiaplus
16.450 KM

a tek... Octavia F**plus**

25.000 KM

29.710 KM

1.2 HTP sa 51 kW i 70 KS. 5 vrata, servo upravljač, centralno mehaničko zaključavanje, čelične felge 14"...

sa klima uređajem, el. podizakima prozora naprijed, putnim računom, hladnjem prečica ispred suvozača, 15" felgama...

...ovo može samo Škoda!!!

Paketi isključivo se odnose na sve modele i tipove opreme. Više informacija kod Vašeg ovlaštenog Škoda partnera.

Tižova 108, 76 200 Odžak, Prodaja vozila: Antonija Jurić,
Tel.: 031 761 552, 762 710, email: antonija@assenkovic.com

Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel: 035 553-673, 553-386
Fax: 038 553-673
rivin@bih.net.ba

RIVIN

RIVIN d.o.o.
Trgovina, transport i usluge

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

Azize Šaćirbegović 4b, 71 000 Sarajevo
tel.: 033 276 430 Fax: 033 658 616

Poštovani osiguranici života!

Croatia osiguranje je iz dobiti 2008. godine izvršilo pripis dodatnih osiguranih svota čime su uvećane Vaše osnovne osigurane svote. O sigurnosti i isplativosti ovog vida osiguranja najbolje govore podaci o isplaćenim osiguranim svotama, uvećanim za pripisanu do-

bit. Naime, samo u 2008. godini, Croatia osiguranje je po obvezama iz polica osiguranja života isplatilo preko 18 milijuna KM. Uspješno poslovanje Croatia osiguranja d.d., najstarijeg osiguravatelja u Regiji jamstvo je sigurne dobiti osiguranika. Sve informacije o Vašoj polici,

kao i drugim oblicima osobnih osiguranja možete dobiti u Sektoru za razvoj i prodaju životnih osiguranja ili na telefon 039 839 176. Zahvaljujemo se na ukazanom povjerenju!

Direktor,
Mladen Markotić

Croatia osiguranje d.d., Nikole Kordića bb, 88320 Ljubuški • www.croatiaosiguranje.ba

ISSN 1840-1260

